
Ari Haaranen (toim.)

Tutkintorakennemuutos terveystieteissä

Terveystieteiden koordinaatioryhmän loppuraportti

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	3
2 KOORDINAATIORYHMÄN KOKOONPANO JA TOIMINTA	5
3 TUTKINNON UUDISTUKSEN LÄHTÖKOHDAT	8
3.1 KANSAINVÄLINEN JA KANSALLINEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN.....	8
3.2 TERVEYSTIETEIDEN KOULUTUS SUOMESSA.....	9
3.3 TERVEYDENHUOLLON MUUTOKSET JA HAASTEET TERVEYSTIETEIDEN KOULUTUKSELLE.....	11
3.4 TERVEYSTIETEIDEN LÄHTÖKOHDAT TUTKINTORAKENNEUUDISTUKSEEN SYKSYLLÄ 2003.....	13
4 KOORDINAATIORYHMÄN ESI TTÄMÄT SUOSI TUKSET	15
4.1 TERVEYSTIETEIDEN TUTKINTOJEN TAVOITTEET	15
4.2 TERVEYSTIETEIDEN ALEMMAN JA YLEMMÄN TUTKINNON RAKENTEET JA VÄHIMMÄISLAAJUUDET.....	17
4.3 TERVEYSTIETEIDEN TUTKINTONIMIKKEET.....	18
4.4 TERVEYSTIETEIDEN OPETTAJANKOULUTUS	19
4.5 AIEMPIEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	20
5 TERVEYSTIETEEN PÄÄAI NEIDEN KESKEI SET TAVOITTEET JA SISÄLTÖALUEET	21
5.1 ERGONOMIA	21
5.2 FYSIOTERAPIA.....	23
5.3 GERONTOLOGIA JA KANSANERVEYS.....	25
5.4 HOITOTIEDE	27
5.5 HYVINVOINTITEKNIikka.....	38
5.6 KANSANERVEYSTIEDE	39
5.7 KLIININEN LABORATORIOTIEDE.....	41
5.8 LIIKUNTALÄÄKETIEDE	43
5.9 RADIOGRAFIA.....	47
5.10 RAVITSEMUSTIEDE	48
5.11 TERVEYSHALLINTOTIEDE.....	50
5.12 TERVEYSKASVATUS.....	54
5.13 TERVEYSTALOUSTIEDE	55
5.14 TOIMINTATERAPIA	57
6 POHDI NTA	59
6.1 TUTKINTORAKENNEUUDISTUKSEN TOTEUTTAMINEN TERVEYSTIETEISSÄ.....	59
6.2 KOORDINAATIORYHMÄN TOIMINTA.....	63

LÄHTEET

1 JOHDANTO

Yliopistojen tutkintorakenteen uudistamisen taustalla on eurooppalainen Bolognan prosessi, johon Suomi on sitoutunut mukaan. Sen päätavoitteena on muodostaa yhteinen korkeakoulutusalue Eurooppaan vuoteen 2010 mennessä. Tähän tavoitteeseen pyritään kuudella tavoitteella: ymmärrettävillä ja yhdenmukaisilla tutkintorakenteilla, yhteisen opintojen mitoitussjärjestelmän käyttöönotolla, liikkuvuuden lisäämisellä, laadunarvioinnilla sekä korkeakoulutuksen eurooppalaisen ulottuvuuden luomisella. Prosessiin on sitoutunut mukaan 40 maata. (Bolognan julistus 1999; Berliinin kommunikea 2003.)

Opetusministeriö asetti vuonna 2002 työryhmän valmistelemaan kaksiportaisen tutkintorakenteen uudistuksen toimeenpanoa. Tavoitteena oli aikaan saada esitys tutkintorakenteesta, jossa kaikki opiskelijat suorittavat ensin kolmivuotisen kandidaatin tutkinnon ja sen jälkeen halutessaan kaksivuotisen ylemmän korkeakoulututkinnon. Työryhmä laati esitykset tarvittavista säädösmuutoksista ja opintojen mitoitussjärjestelmän kehittämisestä yhteensopivaksi ECTS (European Credit Transfer System) -järjestelmän kanssa. (Opetusministeriö 2002.)

Tutkinnon uudistuksen toteuttamiseksi Opetusministeriö aloitti säädösvalmistelut syksyllä 2003. Uusi yliopistolaki ja tutkintoasetus tulevat voimaan 1.8.2005. Opetusministeriö on myöntänyt hankerahoitusta yliopistoille, valtakunnallisille alakohtaisille koordinaatioryhmille sekä muille hankkeille, jotka tukevat kaksiportaisen tutkintojärjestelmän toimeenpanoa sekä siihen liittyviä tukitoimia kuten opintojen ohjausta ja opetussuunnitelmien uudistamista koulutusohjelmien, opintojen mitoitettamisen ja maisteriohjelmien osalta.

Terveystieteiden yliopistoverkosto Terveysnetin johtoryhmä päätti kesäkuussa 2003 perustaa terveystieteisiin koordinaatioryhmän, jonka tehtäväksi määriteltiin alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon sisällytettävän ydinaineksen ja muun valinnaisen aineksen analysointi, ehdotusten tekeminen terveystieteiden tutkintoon kuuluvien opintojen mitoittamisesta ECTS–pisteinä sekä maisteriohjelmien käyttömahdollisuuksien arviointi. Myöhemmin työryhmän tehtäväksi tarkentui suositusten tekeminen terveystieteiden tutkintojen tavoitteista, rakenteesta sekä muista terveystieteiden tutkinnon uudistukseen liittyvistä erityiskysymyksistä. Koordinaatioryhmän toimintaa varten Opetusministeriö myönsi hankerahoi- tusta 40 000 euroa. Koordinaattoriksi nimettiin Ari Haaranen Kuopion yliopiston hoitotieteen laitokselta.

Tämä raportti on yhteenveto koordinaatioryhmän toiminnasta ja sen esit- tämistä suosituksista terveystieteissä. Raportti koostuu kolmesta osasta. Ensimmäisessä osassa esitellään koordinaatioryhmän kokoonpano ja toiminta, jonka jälkeen on lyhyt kuvaus tutkinnon uudistuksen lähtökoh- dista. Toisessa osassa on koordinaatioryhmän tekemät suositukset. Kol- mas osa sisältää terveystieteiden tutkintojen suunnitellut keskeiset sisäl- töalueet ja tavoitteet eri pääaineissa. Lopuksi on yhteenveto, jossa arvi- oidaan terveystieteiden koordinaatioryhmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja terveystieteiden tutkintorakennemuutosten toteutta- mista.

2 KOORDINAATIORYHMÄN KOKOONPANO JA TOIMINTA

Terveystieteiden tutkintorakennemuutoksen koordinaatioryhmän toiminta käynnistyi lokakuussa 2003 terveystieteiden yliopistoverkoston seminaarissa Kuopiossa, jonka pääteemana oli kaksiportainen tutkintorakennemuutos. Koordinaatioryhmään pyydettiin laitoksia nimeämään jäsen jokaisesta terveystieteiden yliopistoverkoston muodostavasta kuudesta yliopistosta ja 14 eri terveystieteiden alalta. Koordinaatioryhmän kokoonpano vahvistettiin marraskuussa 2003. Myöhemmin koordinaatioryhmään kutsuttiin mukaan avoimen yliopiston edustaja ja terveystieteiden opiskelijaedustaja. Terveystieteiden tutkinnon uudistuksen koordinaatioryhmän toimintaan ovat osallistuneet taulukossa 1 olevat henkilöt.

Koordinaatioryhmän toiminnan perustaksi tehtiin syksyn 2003 aikana kartoitus terveystieteiden tutkintorakennemuutoksen lähtökohdista. Kartoituksen tavoitteena oli saada tietoa terveystieteitä opettavien laitosten resursseista, koulutustarpeista ja tutkinnonuudistuksen keskeisistä haasteista. Tämän pohjalta suunniteltiin koordinaatioryhmän toiminnan suunta ja keskeiset sisällöt. Kartoituksen tulokset esitetään raportin kolmannessa luvussa.

Koordinaatioryhmä kokoontui ensimmäisen kerran tammikuussa 2004 Jyväskylässä. Silloin tarkasteltiin terveystieteiden tutkintojen tavoitteita ja rakenteita. Toinen kokous pidettiin maaliskuussa Tampereella, jolloin valmisteltiin työryhmän lausuntoa tutkintoasetusluonnokseen sekä tehtiin alustavat rakenne-ehdotukset terveystieteiden alempaan ja ylemmän korkeakoulututkintoon. Lisäksi kokouksessa käsiteltiin terveystieteiden opettajankoulutusta sekä opiskelijoiden aiempien tutkintojen hyväksilukemista.

TAULUKKO 1. Terveystieteiden koordinaatioryhmän kokoonpano.

Pääaine		Nimi	Yliopisto
	Koordinaattori	Haaranen Ari	Kuopio
	Koulutuspäällikkö	Leskinen Leena	Kuopio, Avoin yliopisto
Ergonomia	Professori	Louhevaara Veikko	Kuopio (31.12.03 asti)
Ergonomia	Yliassistentti	Ropponen Annina	Kuopio (1.1.04 alkaen)
Fysioterapia	Lehtori	Peltokallio Liisa	Jyväskylä
Gerontologia	Lehtori	Parkatti Terttu	Jyväskylä
Hoitotiede	Lehtori	Hupli Maija	Turku
Hoitotiede	Yliassistentti	Matilainen Dahly	Åbo Akademi
Hoitotiede	TtM-opiskelija	Lepistö Sari	Tampere
Kansanterveystiede	Yliassistentti	Lintonen Tomi	Tampere
Kliininen laboratoriotiede	Suunnittelija	Makkonen Saara	Oulu (31.3.04 asti)
Kliininen laboratoriotiede	Yliassistentti	Liikanen Eeva	Oulu (1.4.04 alkaen)
Liikuntalääketiede	Dosentti	Pekkarinen Heikki	Kuopio
Radiografia	Suunnittelija	Pakarinen Ritva	Oulu (31.3.04 asti)
Radiografia	Yliassistentti	Niemi Antti	Oulu (1.4.04 alkaen)
Ravitsemustiede	Tuntiopettaja	Vidgren Helvi	Kuopio
Terveyshallinto- ja terveystaloustiede	Tutkija	Lammintakanen Johanna	Kuopio
Terveyskasvatus	Professori	Poskiparta Marita	Jyväskylä
Toimintaterapia	Professori	Salminen Anna-Liisa	Jyväskylä

Kolmas koordinaatioryhmän kokoontuminen oli huhtikuussa Helsingissä. Kokoukseen oli kutsuttu asiantuntijoiksi opetusneuvos Marja-Liisa Niemi Opetusministeriöstä sekä koulutusalojohtaja Katariina Raji Ammattikorkeakoulujen terveystieteen valtakunnallisesta verkostosta. Käsiteltävinä aiheina olivat ammattikorkeakoulukentän näkemykset tutkintorakenneuudistuksesta, Opetusministeriön ajankohtaiset kuulumiset sekä terveystieteiden tutkintojen englanninkieliset nimet.

Neljäs kokous järjestettiin Helsingissä kesäkuun alussa vuonna 2004. Kokouksessa käytiin läpi tutkintoasetusluonnokseen tulleet muutokset sekä loppuraportin keskeinen sisältö. Kokousten muistiot ovat saatavissa Terveystieteiden yliopistoverkosto Terveysnetin internet-sivuilta osoitteesta <http://www.terveysnet.uta.fi/tyoryhmat/koordinaatiomuistiot.htm>. Koordinaatioryhmä käytti työskentelyssään tiivistä yhteydenpitoa sähköpostin välityksellä. Ryhmälle oli varattu verkko-oppimisympäristö, jota ryhmä käytti lähinnä työskentelyä tukevien dokumenttien varastoinnissa.

3 TUTKINNON UUDISTUKSEN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Kansainvälinen ja kansallinen koulutusjärjestelmän kehittäminen

Kaksiportaiseen tutkintojärjestelmään siirtymisen taustalla ovat sekä kansainväliset että kansalliset syyt. Suomi sitoutui Bolognan julistuksessa yhteisen eurooppalaisen korkeakoulutusalueen muodostamiseen Euroopassa vuoteen 2010 mennessä. Tähän pyritään ymmärrettävillä ja yhdenmukaisilla tutkintorakenteilla, yhteisten opintojen mitoitussjärjestelmän käyttöönotolla, liikkuvuuden lisäämisellä, laadunarvioinnilla sekä korkeakoulutuksen eurooppalaisen ulottuvuuden luomisella. (Bolognan julistus 1999; Berliinin kommunikea 2003.) Nämä tavoitteet mahdollistavat yliopistokoulutuksen joustavuuden lisääntymisen, tutkintojen kansainvälisen vertailtavuuden paranemisen sekä opiskelijoiden ja työvoiman liikkuvuuden helpottumisen. Samalla mitoitussjärjestelmä uudistuu eurooppalaisia käytäntöjä vastaavaksi. Uudistusta ohjaavina periaatteina ovat Euroopan korkeakoulujen vetovoiman lisääminen ja työvoiman vapaan liikkumisen mahdollistaminen yhteisten osaamiskvalifikaatioiden avulla (Raivola ym. 2002).

Kansallisesti koulutusjärjestelmän kehittämällä pyritään vahvistamaan suomalaisten korkeakoulujen asemaa kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla, vahvistamaan tutkintojen työelämärelevanttiutta sekä parantamaan opiskeluprosessien laatua ja tehokkuutta, sillä opintojen keskeyttäminen ja tutkintojen suorittamisaikojen pituus ovat olleet ongelmia useilla koulutusaloilla. (Opetusministeriö 2004.) Opiskeluprosessin laatua ja tehokkuutta kehitetään erilaisilla opetuksen ja opintojen suunnitteluun, ohjaukseen ja opintojen etenemiseen liittyvillä hankkeilla, joihin

Opetusministeriö on myöntänyt käytettäväksi noin 5 miljoonaa euroa vuosittain.

Tutkintorakennemuutoksen yhteydessä arvioidaan opintojen mitoittamista ja tutkintojen vaatimusten ajanmukaisuutta. Opintojen mitoituksen uudistamisessa tutkintovaatimusten kuormittavuus arvioidaan ja mitoitetaan opiskelijan työmäärää vastaavaksi. Lisäksi yliopistot on veloitettu ottamaan käyttöön kaikilla koulutusaloilla opiskelijoiden henkilökohtaiset opintosuunnitelmat (HOPS:t) ja kehittämään järjestelmällisiä laatutyön menetelmiä. (Opetusministeriö 2004.)

Berndtson (2003) on esittänyt, että tutkintorakenteen uudistustyössä on pidettävä huoli erityisesti seuraavista seikoista. Vaatimus tutkintojen luottavuudesta ja vertailtavuudesta ei saa merkitä pyrkimystä tutkintojen samankaltaisuuteen. Tärkeämpää on pyrkiä tutkintojen läpinäkyvyyteen, jossa erot eri yliopistojen tutkintojen sisällöissä ovat selvästi esillä. Kandidaatin ja maisterin tutkinnot on pystyttävä selkeästi erottamaan toisistaan. Pääaineiden ja sivuaineiden keskinäinen suhde on mietittävä opetussuunnitelmassa yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi opiskelijavaihto on huomioitava jo opetussuunnitelmia laadittaessa, ja ulkomailla suoritettaville opinnoille on varattava tilaa opetussuunnitelmissa.

3.2 Terveystieteiden koulutus Suomessa

Terveysalan yliopistokoulutus alkoi vuonna 1979. Nykyisin terveystieteiden ylemmän korkeakoulututkinnon voi suorittaa kuudessa eri yliopistossa, ja niissä on yhteensä 14 eri tieteenalaa. Jokaisella yliopistolla on omat erityisalansa ja profiilinsa (Huippuosaamista terveystieteissä 2003). Jyväskylän yliopiston koulutusvastuuna ovat fysioterapia, gerontologia ja

kansanterveys, liikuntalääketiede, terveyskasvatus ja toimintaterapia. Kuopion yliopisto järjestää ergonomian, hoitotieteen, kansanterveystieteen, liikuntalääketieteen, ravitsemustieteen, terveyshallintotieteen ja terveystaloustieteen koulutusta. Oulun yliopistossa pääaineina ovat hoitotiede, hyvinvointitekniikka, kliininen laboratoriotiede, radiografia ja terveyshallintotiede. Tampereen yliopiston koulutusvastuuna ovat hoitotiede ja kansanterveystiede. Turun yliopistossa ja Åbo Akademiassa pääaineena on hoitotiede. Koulutusvastuut on määritelty Asetuksessa terveystieteiden tutkinnoista 628/1997 10 §:ssä ja siihen tehdyissä muutoksissa 584/2000 ja 650/2001. Näitä koulutusvastuita tullaan soveltamaan edelleen 1.8.2005 voimaantulevassa uudessa Valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista.

Terveystieteiden koulutus antaa valmiudet erilaisiin terveydenhuollon kliinisiin asiantuntijatehtäviin, sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon ja talouden asiantuntija-, suunnittelu- ja johtamistehtäviin sekä terveysalan tutkimus- ja opetustehtäviin. Vuonna 2002 terveystieteitä opiskeli 2880 opiskelijaa. Uusia opiskelijoita hyväksyttiin terveystieteiden koulutukseen 424. Terveystieteiden tutkintoja suoritettiin 371, joista maisterin tutkintoja oli 312, kandidaatin tutkintoja 11 sekä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja 48. Keskimääräinen ylemmän korkeakoulututkinnon (maisteri) suorittamisaika on ollut 4,5 vuotta vuosina 1999 - 2001. Opiskelijat ovat työllistyneet valmistumisen jälkeen hyvin. (Opetusministeriö 2003.)

3.3 Terveydenhuollon muutokset ja haasteet terveystieteiden koulutukselle

Työelämässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat koulutuksen tarpeeseen ja sen sisältöihin. Viime vuosina terveydenhuollossa ja yhteiskunnassa on tapahtunut useita muutoksia, kuten työvoiman ikääntyminen, tietoteknologian nopea kehittyminen ja työntekijöiden osaamisvaatimusten lisääntyminen, jotka vaikuttavat koulutuksen laadukkaaseen suunnitteluun ja toteutukseen. Useissa viimeaikaisissa selvityksissä (mm. Perälä & Ponkala 1999; Ponkala 2001; Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 2003) on tuotu esille terveystieteiden koulutuksen tulevaisuuden haasteita, jotka on syytä huomioida tutkinnon uudistusta toteutettaessa. Seuraavaksi käsitellään lyhyesti selvitysten keskeisimmät kehittämishaasteet terveystieteiden koulutukselle.

Sosiaali- ja terveysministeriön kansallisessa projektissa terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi on esitetty huoli terveystieteiden koulutettavien määrän riittämättömyydestä kattaa tulevien vuosien alalta poistuminen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002). Erityisesti nämä huolet kohdistuvat terveydenhuollon ja hoitotyön johtamiseen, jossa on jo tällä hetkellä pula osaavista henkilöistä. Työvoiman tarvetta, työolosuhteita ja täydennyskoulutusta pohtinut selvitysryhmä esitti, että terveysalan ammattikorkeakoulututkinnoista oppilaitoksista riippumatta voitaisiin hyväksyä lukea 70 opintoviikkoa terveystieteiden maisterin tutkintoon, jotta terveysalan koulutusjatkumo saataisiin lyhyemmäksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002.) Tällä hetkellä useisiin terveystieteiden tutkintoihin edellytetään aiempaa terveysalan tutkintoa. Näin ollen ammattikorkeakoulusta yliopistoon opiskelemaan tulevien koulutusjatkumo on helposti 8-10 vuotta.

Samansuuntaisia kehittämissuosituksia tuli esille vuonna 1998 - 1999 tehdyssä terveysalan korkeakoulutuksen arvioinnissa (Perälä & Ponkala 1999) ja sen seurannassa (Ponkala 2001), joihin osallistui yhdeksän ammattikorkeakoulua ja viisi yliopistoa (hoitotiede ja fysioterapia). Arvioinnissa esitettiin valtakunnallisia kehittämissuosituksia, jotka liittyivät toiminnan edellytyksiin, oppimiseen ja sen tukemiseen sekä yhteiskuntaan, työelämään ja koulutusjatkumoon. Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota siihen, että yliopistojen koulutuksista puuttui usein selkeä toimintastrategia ja opintojen ohjauksen määrä oli vähäinen. Yliopistoissa taloudellisten resurssien puute oli rajoittanut toiminnan kehittämistä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen terveysalan koulutusyksiköiden välinen yhteistyö oli arvioinnin ja seurannan välisenä aikana lisääntynyt. Koulutusjatkumon pituutta esitettiin lyhennettävän aiempaa laajempaan ammattikorkeakouluopintojen hyväksilukemisena terveystieteiden maisteritutkinnoissa.

Terveystieteiden yliopistoverkosto Terveysnetin johtoryhmä asetti vuonna 2002 työryhmän selvittämään ammattikorkeakouluissa suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta tiedekorkeakouluissa. Tavoitteena oli kerätä tietoa, analysoida ja vertailla terveysalan ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opetussuunnitelmissa olevia opintoja sekä tehdä päätelmiä ja ehdotuksia opintojen hyväksilukemiskäytännöistä. Selvitystyöryhmän mukaan opinto-oppaiden perusteella ei voi tehdä perusteltuja päätelmiä opintojaksojen sisällöistä. Hyväksilukemiskäytäntöjen tekeminen edellyttää opetussuunnitelmien arvioinnin lisäksi koulutuksen tuottaman osaamisen arviointia siitä mitä opiskelijoilta edellytetään maisteriopintojen aloittamiseksi. Kaikille terveystieteiden tieteenaloille yhteisiä suosituksia opintojen hyväksilukemisesta ei voida antaa, vaan ne on tehtävä oppiaineittain ja käytettävä tapauskohtaista harkintaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön kansallisessa hoitotyön tavoite- ja toimintaohjelmassa 2004 - 2007 esitettiin terveysalan korkeakoulutuksen tavoitteeksi muun muassa 1) koulutuksen tason ja sisällön yhdenmukaisuus eri puolilla maata siten, että koulutusyksiköillä on vastuu työelämän alueellisesta kehittämisestä, 2) koulutuksen tarjonnan vastaavuus terveystieteiden maistereiden alueelliseen kysyntään, 3) opiskelijoiden eteneminen ammattikorkeakoulusta yliopistoon mahdollisimman joustavasti ja yksilöllisesti sekä 4) hoitotyön johtamistehtäviin tähtäävän koulutuksen järjestäminen ensisijaisesti yliopistotasoisesti ja moniammatillisesti. Kyseisten tavoitteiden toteuttamiseksi on koulutusyksiköiden huolehdittava, että opetus perustuu tieteenalojen ajankohtaiseen ja arvioituun tutkimustietoon sekä väestön terveystarpeisiin ja terveystieteisiin painoalueisiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003.)

3.4 Terveystieteiden lähtökohdat tutkintorakennemuutokseen syksyllä 2003

Vuoden 2003 lopussa kartoitettiin koordinaattorin toimesta tutkintorakennemuutoksen lähtökohdat terveystieteissä. Tavoitteena oli saada tietoa terveystieteitä opettavien laitosten resursseista, koulutustarpeista ja tutkinnonuudistuksen keskeisistä haasteista terveystieteissä. Tämän pohjalta suunniteltiin koordinaatioryhmän toiminnan sisältöjä ja koordinaattorin toimintaa.

Syksyllä 2003 terveystieteissä oli aloitettu keskustelua uudesta tutkintorakenteesta ja sen tuomista haasteista. Joillakin laitoksilla oli jo perustettu yhteistyöryhmiä muiden terveystieteiden laitosten ja ammattikorkeakoulujen kesken. Tutkintorakennemuutoksen keskeisiksi haasteiksi terveystieteissä määriteltiin:

- Ydinainesten huolellinen pohdinta ja määrittely
- Opetuksen sisällön uudistaminen
- Opettajankoulutus terveystieteissä
- Saavutetun tieteellisen tason ja kehitysedellytysten säilyttäminen
- Täydentävät opinnot
- Työelämävaatimusten huomiointi tutkintorakenteessa
- Liikkuvuus 1. ja 2. syklin välillä
- Muut koulutukseen tuloväylät kuten ammattikorkeakoulu, avoin yliopisto ja lähitieteenalat
- Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välinen vuorovaikutus opintojen yhteensovittamisessa

Koordinaatioryhmän järjestämään koulutukseen tutkinnon uudistuksesta ja siihen liittyvistä asioista ei koettu olevan tarvetta. Moni oli osallistunut oman tiedekunnan tai yliopiston järjestämiin koulutuksiin ja Opetusministeriön seminaareihin, jotka koettiin riittäviksi. Tiedon saanti tutkinnon uudistuksen etenemisestä ja siihen liittyvistä ajankohtaisista asioista koettiin tärkeäksi.

Tutkinnon uudistus toteutetaan terveystieteissä pääosin muun työn ohessa virkavelvollisuutena. Joissakin yliopistoissa oli saatavilla tiedekuntatason suunnittelija tutkinnon uudistusprosessin tueksi. Osalla vastaajista ei ollut vielä tietoa uudistukseen tarvittavasta tai saatavasta resurssista. Tarvetta lisäresursseihin uudistuksen toteutuksessa koettiin etenkin pienillä tieteenaloilla.

4 KOORDINAATIORYHMÄN ESITTÄMÄT SUOSITUKSET

4.1 Terveystieteiden tutkintojen tavoitteet

Koordinaatioryhmä tarkasteli terveystieteiden tutkintojen tavoitteita olemassa olevien koulutusten tavoitteiden ja terveystieteiden asiantuntijuuteen tarvittavien taitojen perusteella. Kandidaatti- ja maisteritutkintojen tavoitteet ovat yleisiä akateemiseen asiantuntijuuteen tähtääviä tavoitteita. Tulevassa tutkintoasetuksessa esitetyt tavoitteet kandidaatti- ja maisteritutkinnoille riittävät työryhmän mielestä terveystieteiden tutkintojen yleisiksi tavoitteiksi.

1.8.2005 voimaantulevan tutkintoasetuksen 7 §:n mukaan alempaan korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tulee antaa opiskelijalle:

1. Tutkintoon kuuluvien pää- ja sivuaineiden tai niihin rinnastettavien kokonaisuuksien taikka koulutusohjelmaan kuuluvien opintojen perusteiden tuntemus sekä edellytykset alan kehityksen seuraamiseen
2. Valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin
3. Edellytykset ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen
4. Edellytykset soveltaa hankkimaansa tietoa työelämässä
5. Riittävä viestintä- ja kielitaito

Tutkintoasetuksen 12 §:n mukaan ylemmän korkeakoulututkinnon tavoitteena on, että koulutuksen tulee antaa opiskelijalle:

1. Pääaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden hyvä tuntemus ja sivuaineiden perusteiden tuntemus taikka koulutusohjelmaan kuuluvien syventävien opintojen hyvä tuntemus
2. Valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen
3. Valmiudet toimia työelämässä oman alansa asiantuntijana ja kehittäjänä
4. Valmiudet tieteelliseen jatkokoulutukseen
5. Hyvä viestintä- ja kielitaito

Yhteisten tavoitteiden luominen terveystieteissä on hankalaa johtuen terveystieteiden pääaineiden hyvin erilaisista lähtökohdista ja sisällöistä. Työryhmä suosittelee jokaiselle terveystieteiden pääaineelle ja koulutusohjelmalle selkeitä omia tavoitteita sekä kandidaatin että maisterin tutkinnoissa. Niiden avulla voidaan parhaiten tuoda esille omaa erityisosaamista ja asiantuntijuutta.

4.2 Terveystieteiden alemman ja ylemmän tutkinnon rakenteet ja vähimmäislaajuudet

Koordinaatioryhmä päätyi suosittelemaan alla olevia tutkintorakenteita terveystieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoihin. Tutkintoon kuuluvien opintojen laajuudet määriteltiin vähimmäislaajuuksina, jotka työryhmä katsoi välttämättöminä sisältyvän terveystieteiden tutkintoihin. Tämä mahdollistaa kunkin tutkinnon monimuotoisuuden kehittämisen ja omakohtaisen harkinnan sopivasta opintojen laajuudesta. Laajuuksia määriteltäessä huomioitiin tulevaan tutkintoasetukseen sisältyvät laajuudet.

Terveystieteiden kandidaatin tutkinto (180 op):

Pääaine sisältää:

Perusopinnot	vähintään 25 op
Aineopinnot	vähintään 45 op
Aineopinnot sisältävät 6-10 op kandidaatin tutkielman	

Sivuaineet vähintään 25 op

Kieli- ja viestintäopinnot vähintään 10 op

Kieli- ja viestintäopinnot voidaan integroida pääaineen opintoihin tai osa niihin kuuluvista opinnoista voidaan toteuttaa vasta maisteriopinnoissa.

Jäljelle jäävät 75 opintopistettä voidaan käyttää oppialakohtaisesti laajempiin pääaine- ja sivuaineopintoihin, kieli- ja viestintäopintoihin, valinnaisiin opintoihin, harjoitteluun sekä tarvittaessa mahdollisiin opiskelijoiden aiempien tutkintojen ja opintojen hyväksilukemiseen.

Terveystieteiden maisterin tutkinto (120 op):

Pääaine sisältää

Syventävät opinnot vähintään 60 op,
Syventävät opinnot sisältävät vähintään 30 op
pro gradu -tutkielman

Sivuaineet vähintään 35 op

Jäljelle jäävät 25 opintopistettä voidaan käyttää laajempiin syventäviin tai sivuaineopintoihin, kieli- ja viestintäopintoihin, valinnaisiin opintoihin tai harjoitteluun.

4.3 Terveystieteiden tutkintonimikkeet

Terveystieteiden koulutuslalla käytetään vakiintuneita aiemmassa asetuksessa terveystieteiden tutkinnoista 628/1997 2 §:ssa määriteltyjä tutkintonimikkeitä, jotka säilyvät myös uudessa asetuksessa. 1.8.2005 voimaan tulevassa tutkintoasetuksessa muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä suoritetusta tutkinnosta annetaan suomen- tai ruotsinkielisen tutkintonimikkeen lisäksi englanninkielinen tutkintonimike. Koordinaatio-

ryhmä esitti tutkintoasetukseen terveystieteiden tutkintojen englanninkielisiksi tutkintonimikkeiksi seuraavia nimikkeitä:

Terveystieteiden kandidaatti
Bachelor of Health Sciences

Terveystieteiden maisteri
Master of Health Sciences

Terveystieteiden lisensiaatti
Licentiate of Health Sciences

Terveystieteiden tohtori
Doctor of Health Sciences

4.4 Terveystieteiden opettajankoulutus

Opettajankoulutuksen tavoitteena on voimaantulevan tutkintoasetuksen 18 §:n mukaan antaa opiskelijalle valmiudet itsenäiseen toimintaan opettajana, ohjaajana ja kasvattajana. Laajuudeksi on tutkintoasetuksen 19 §:ssä määritelty vähintään 60 opintopistettä. Koordinaatioryhmä katsoo, että opettajaopinnot terveystieteissä voidaan toteuttaa edellä kuvatussa rakenteessa esimerkiksi sisällyttämällä ne sivuaineopintoihin. Esiitettyyn terveystieteiden tutkintorakenteeseen on varattu sivuaineopinnoille vähintään 60 opintopistettä, jolloin asetuksessa esitetty opettajankoulutuksen opintojen vähimmäislaajuus toteutuu.

Terveystieteiden opettajankoulutuksesta valmistuneet työllistyvät pääasiassa terveysalan opettajantehtäviin. Ammattikorkeakouluissa lehto-

reilta ja tuntiopettajilta vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto (maisterin tutkinto) (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoululaista 352/2003, 23 §). Tällöin alemman tutkinnon (kandidaatin tutkinnon) merkitys on opettajankoulutuksessa vähäinen. *Terveystieteiden opettajankoulutuksen tulee olla ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus*, joka voidaan toteuttaa joustavasti sekä ylempässä että alemmassa tutkinnossa tai opintoja täydentämällä ylempässä tutkinnossa.

4.5 Aiempien opintojen hyväksilukeminen

Raportin luvussa 3 esitetyissä selvityksissä oli kiinnitetty erityistä huomiota terveysalan koulutusjatkumon pituuteen ja niissä on annettu kehittämissuhteita koulutusjatkumon lyhentämiseksi muun muassa aiempien opintojen laajemman hyväksilukemisen muodossa (Perälä & Ponkala 1999; Ponkala 2001; Sosiaali- ja terveysministeriö 2002). Aiempien opintojen ja tutkintojen yhteinen hyväksilukeminen terveystieteissä on hankalaa johtuen terveystieteiden alojen hyvin erilaisista lähtökohdista ja tarpeista sekä ammattikorkeakoulujen erilaisista opintojen sisällöistä. Työryhmä on edellä esitetyssä kandidaatin tutkinnon rakenteessa mahdollistanut tarvittaessa ainakin 75 opintopisteen hyväksilukemisen esimerkiksi oppialaa sivuavan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun tutkinnon suorittamisesta. *Kunkin tieteenalan, oppialan ja pääaineen on itse määriteltävä mahdollinen hyväksilukeminen ja käytettävä tapauskohtaisesti harkintaa.*

5 TERVEYSTIETEEN PÄÄAINEIDEN KESKEISET TAVOITTEET JA SISÄLTÖALUEET

Tähän lukuun on koottu terveystieteiden tutkintoon johtavien pääaineiden keskeiset tavoitteet ja sisältöalueet uudessa tutkintorakenteessa lukuvuoden 2005 - 2006 aikana. Tiedot on kerätty yliopistojen opintooppaista ja laitosten verkkosivuilta. Yhteenvedo terveystieteen eri pääaineiden keskeisten opintokokonaisuuksien, tutkielmien ja mahdollisten hyväksilukemisten laajuuksista on esitetty liitetaulukossa 1.

5.1 Ergonomia

Terveystieteiden tutkintoon johtavaa ergonomian koulutusta on Kuopion yliopiston biolääketieteen laitoksella. Koulutus toteutetaan yhteistyössä Kuopion yliopiston avoimen yliopiston kanssa siten, että avoin yliopisto järjestää yhteensä 62 opintopisteen perus- ja aineopinnot. Tutkinnon tavoitteena on kouluttaa opiskelijoita erilaisiin ergonomian asiantuntemusta vaativiin työterveyden, työsuojelun sekä terveydenhuollon suunnittelu-, opetus-, tutkimus- ja asiantuntijatehtäviin.

Ergonomian pääaineopintojen tavoitteena on kouluttaa ergonomian asiantuntijoita, jotka valmistuttuaan ergonomia pääaineenaan terveystieteiden kandidaateiksi

- tuntevat työn ja ihmisen välisten vuorovaikutussuhteiden keskeiset periaatteet
- tuntevat ihmisen työn tekemiseen liittyvän perusfysiologian, -psykologian ja -sosiologian
- pystyvät tunnistamaan työn, työolojen ja työyhteisön kehittämis-kohteet

- tuntevat ergonomian keskeiset tutkimus-, kehittämis- ja suunnittelumenetelmät
- tuntevat ergonomian yhteydet työkykyä ylläpitävään toimintaan
- tuntevat ergonomiaan vaikuttavat työelämän, suomalaisen yhteiskunnan ja Euroopan unionin lait ja lainalaisuudet
- pystyvät seuraamaan alan kehitystä kotimaassa

Ja, jotka valmistuttuaan ergonomia pääaineenaan terveystieteiden maistereiksi,

- pystyvät analysoimaan työtä, työoloja ja työyhteisöjä
- pystyvät kehittämään työtä, työoloja ja työyhteisöjä
- omaavat valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen ergonomiakoulutuksessa
- pystyvät seuraamaan alan kehitystä kotimaassa ja ulkomailla.

Kandidaatin tutkintoon kuuluvat perusopinnot (28 op) sisältävät laaja-alaisen ja monitieteisen kokonaisuuden ergonomian eri osa-alueista. Ergonomian aineopinnoissa (34 op) syvennetään työhön ja työoloihin, työntekijään ja työyhteisöön liittyvien ilmiöiden teoreettista hallintaa, mittaamista ja analysointia sekä teoriassa että käytännön harjoitusten avulla. Lisäksi opintoihin kuuluu kieli- ja viestintäopintoja (10 op), menetelmäopintoja (5 op), luonnon- ja yhteiskuntatieteiden perusteita (14-17 op) sekä sivuaineopintoja (80 op), jotka opiskelija voi valita oman mielenkiintonsa mukaisesti. Kandidaatin tutkielma on kahdeksan opintopisteen laajuinen.

Maisterin tutkintoon kuuluvat syventävät (70 op) opinnot sisältävät pro gradu -tutkielman (40 op) sekä ergonomian erityiskysymyksiä ja asiantuntijuutta käsitteleviä kokonaisuuksia. Lisäksi tutkintoon kuuluu yleisopintoja (9 op), sivuaineopintoja, joissa täydennetään kandidaatin tut-

kinnossa aloitettuja sivuaineopintoja sekä vapaasti valittavia opintoja (5-25 op)

Ergonomian koulutukseen voivat hakeutua kaikki, joilla on avoimessa yliopistossa suoritettu ergonomian aineopinnot. Koulutus ei edellytä erityistä pohjakoulutusta, vaan se mahdollistaa opiskelijoiden siirtymisen avoimesta yliopistosta pääaineen tutkinto-opiskelijaksi yliopistoon. Aikaisemmasta vähintään opistoasteen terveystieteen koulutuksesta opiskelija saa korvaavuutta 15 - 35 opintopistettä.

5.2 Fysioterapia

Fysioterapian opiskelu omana tieteenalana on Suomessa mahdollista ainostaan Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitoksella. Fysioterapian koulutuksessa on kaksi suuntautumismuhtoehtoa tutkija-/asiantuntijakoulutus ja terveystieteiden opettajankoulutus, jossa pääaineena on fysioterapia. Tutkija-/asiantuntijakoulutuksen tarkoituksena on tuottaa asiantuntijoita, jotka toimivat fysioterapian asiantuntemusta edellyttävissä tutkimus-, kehitys- ja johtotehtävissä kuntoutuksen ja terveydenhuollon alalla sekä tutkimuslaitosten, järjestöjen ja yksityisen terveydenhuollon palveluksessa. Terveystieteiden opettajankoulutuksen tarkoituksena on ensisijaisesti toteuttaa fysio- ja toimintaterapian opettajankoulutusta. Valmistuneet opettajat sijoittuvat ammattikorkeakouluihin, toisen asteen oppilaitokseen mutta myös käytännön työharjoittelun ohjaustehtäviin sekä kolmannen sektorin koulutustehtäviin.

Fysioterapian pääaineopintojen keskeinen tavoite on oppiaineen tieteellisen ja teoreettisen asiantuntijuuden syventäminen. Opinnoissa painottuvat tiedon kriittinen arviointi sekä tutkimusmetodologian ja tutkimukseen

liittyvien mittaamis- ja arviointimenetelmien hallinta teoriassa ja käytännössä. Pääaineopintoihin sisältyviä teemoja ovat fysioterapian perustieteet ja niiden sovellukset, asiakaslähtöinen lähestymistapa, kuntoutus ja kuntoutuminen sekä fysioterapian tieteellinen asiantuntijuus ja tutkimustyö. Terveystieteiden opettajankoulutuksen tavoitteena on oppia sellaisia pedagogisia tietoja ja taitoja, joita opiskelija voi soveltaa tulevaan ammatillisen opettajan työhön, opetukseen ja koulutuksen kehittämiseen.

Fysioterapian koulutukseen voivat hakeutua henkilöt, joilla on joko terveydenhuoltoalan opistoasteen tutkinto tai ammattikorkeakoulututkinto. Opiskelijat siirtyvät täydentävien opintojen jälkeen suoraan maisteritutkinnon opintoihin. Näin aikaisemmin suoritettu terveydenhuoltoalan tutkinto antaa kelpoisuuden maisteriohjelman syventäviin opintoihin ilman perus- ja aineopintojen suorittamista.

Perus- ja aineopintojen sijaan opinnot koostuvat täydentävistä opinnoista (60 op), joiden tavoitteena on syventää fysioterapiatiedettä ja sen perusteita koskevaa teoreettista tietämystä fysioterapeutin ammattitutkinnon jälkeen. Opinnot antavat valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin ja ovat edellytys ylempään korkeakoulututkintoon johtavien opintojen suorittamiselle. Opinnot perustuvat opiskelijan laatimaan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Fysioterapian maisterivaiheen opintojen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen. Opintoihin kuuluu täydentävien opintojen lisäksi syventävät opinnot ja sivuaineopinnot. Syventävien opintojen laajuus on tutkija-/asiantuntijakoulutuksessa 74 opintopistettä ja opettajan koulutuksessa 60 opintopistettä. Syventävät opinnot sisältävät 25 opintopisteen laajuisen pro gradu -tutkielman. Keskeisenä sisältönä on fysioterapian kes-

keisten kysymysten kuten vaikuttavuuden, tieteellinen tarkastelu fysioterapian ja sen kohteiden sekä yhteiskunnallisen kontekstin kannalta sekä tieteellisen toiminnan ja tutkimusmenetelmien syventäminen. Tutkija-/asiantuntijakoulutuksessa syventäviin opintoihin kuuluu lisäksi terveystieteiden yhteisiä opintoja kuuden opintopisteen verran.

Sivuaineopintoja on tutkija-/asiantuntijakoulutuksessa 25 opintopistettä ja opettajankoulutuksessa 60 opintopistettä. Opettajankoulutuksen sivuaineopinnot sisältävät pedagogisia opintoja, jotka koostuvat kasvatustieteen ja/tai aikuiskasvatuksen perusopinnoista (25 op) sekä pedagogisista opinnoista ja harjoittelusta (35 op). Tutkija-/asiantuntijakoulutuksessa on lisäksi vapaasti valittavia opintoja 15 opintopistettä, joiden tulee tukea ja lisätä opiskelijan asiantuntemusta hänen oman suuntautumisensa mukaisesti.

5.3 Gerontologia ja kansanterveys

Gerontologia ja kansanterveys on Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitoksen yksi viidestä pääaineesta. Gerontologian opetus on monitieteistä ja siihen osallistuvat useat Jyväskylän yliopiston eri laitokset. Koulutuksen keskeisinä sisältöalueina ovat kansanterveyden ja keskeisten siihen vaikuttavien tekijöiden kehittyminen ja tulevaisuuden näkymät, terveys ja toimintakykyisyys sekä elintapojen, erityisesti liikunnan, yhteydet näihin. Koulutuksesta valmistuneet maisterit saavat valmiudet toimia gerontologian ja kansanterveyden asiantuntemusta edellyttävissä koulutus-, johto-, kehitys- ja tutkimustehtävissä terveyden- ja sosiaalihuollon alalla, tutkimuslaitoksissa ja alan järjestöissä.

Gerontologiaa ja kansanterveyttä voi hakeutua opiskelemaan aikaisemman terveydenhuoltoalan opistotason tutkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon tai ylioppilastutkinnon pohjalta. Opistotason tutkinnosta opiskelijat saavat hyvitystä 45 opintopistettä ja ammattikorkeakoulututkinnosta 53 opintopistettä. Ylioppilaspohjaisten opiskelijoiden pääainekokonaisuus muodostuu gerontologian perusopinnoista (25 op), aineopinnoista (35 op) ja syventävistä opinnoista (74 op), joka sisältää 35 opintopisteen pro gradu -tutkielman. Lisäksi tutkintoon kuuluu terveystieteiden yhteisiä opintoja (28 op), terveystieteiden yhteisiä menetelmäopintoja (21 op), kieli- ja viestintäopintoja (7 op) ja terveystiedollinen opintokokonaisuus (16 op).

Kandidaatin tutkinnon keskeisinä tavoitteina on, että opiskelija

- tuntee vanhenemisen biologian, psykologian ja sosiologian perusteet
- tuntee gerontologian keskeiset teoriat ja mallit
- tuntee gerontologian historiallisen kehityksen ja taustat
- tuntee tieteellisen ajattelun perusteet
- pystyy tuottamaan tieteellistä tekstiä
- tuntee tutkimuksen tekemisen perusmenetelmät
- hallitsee tarvittavat kieli- ja viestintätaidot

Maisterin tutkinnon keskeisinä tavoitteina on, että opiskelija

- pystyy tuottamaan itsenäisesti tieteellisen opinnäytetyön
- pystyy toimimaan gerontologian asiantuntijana eri yhteyksissä

5.4 Hoitotiede

Hoitotieteen pääaineen koulutusta on Kuopion, Oulun, Tampereen, Turun yliopistoissa sekä Åbo Akademin Vaasan yksikössä. Hoitotieteen koulutusten tavoitteina on kouluttaa asiantuntijoita sosiaali- ja terveydenhuollon hallinto-, suunnittelu-, kehittämis-, opetus-, tutkimus- ja johtotehtäviin.

Terveystieteiden kandidaatin ja terveystieteiden maisterin koulutukseen valinnan edellytyksenä hoitotieteessä on pääsääntöisesti se, että opiskelija on suorittanut terveydenhuollon opistoasteen erikoistutkinnon, terveydenhuollon peruslinjan opistoasteen tutkinnon tai soveltuvan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, jonka perusteella opiskelijalle hyväksi luetaan kandidaatin tutkintoon 70 – 100 opintopistettä. Aikaisempien tutkintojen hyväksilukemisesta ovat laitokset tehneet yhteisen päätöksen. Poikkeuksen muodostaa Åbo Akademi, jonne valitaan opiskelijoita myös ylioppilastutkinnon perusteella. Seuraavaksi on lyhyt yhteenveto kunkin yliopiston hoitotieteen pääaineen koulutuksista, koulutusohjelmista, niiden tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä.

Kuopion yliopisto

Kuopion yliopistossa hoitotieteen koulutuksesta vastaa hoitotieteen laitos. Hoitotieteen koulutusaloina ovat hoitotyön johtaminen, preventiivinen hoitotiede ja terveystieteiden opettajankoulutus. Hoitotieteen pääaineen opinnot koostuvat perusopinnoista (30 op), aineopinnoista (45 op) ja syventävistä opinnoista (60 op). Hoitotieteen pääaineen opinnot sisältävät hoitotieteen filosofisia, teoreettisia ja metodologisia opintoja. Aineopinnoissa suuntaudutaan terveyden edistämiseen, opettamisen ja oppimisen kysymyksiin terveysalan koulutuksessa sekä hoitotyön johtami-

seen. Syventävissä opinnoissa perehdytään hoitotieteen teoreettis-metodologiseen tiedon arviointiin sekä omaan tutkimustyöhön.

Kandidaatin tutkintoon sisältyy perus- ja aineopintojen lisäksi kieli- ja viestintäopintoja (8op), monitieteisiä opintoja (25 op), muita kaikille pakollisia opintoja (20 op) ja vapaasti valittavia opintoja (52 op). Maisterin tutkintoon sisältyy kandidaatin tutkinnon lisäksi aineopintoja (10 op), syventäviä opintoja (60 op) ja monitieteisiä opintoja (50 op). Hoitotieteen opiskelijat voivat suorittaa myös monikulttuurisen hoitotieteen 25 opintopisteen opintokokonaisuuden.

Kandidaatin tutkinnossa koulutuksen tavoitteena on kouluttaa terveystieteiden kandidaatteja, monipuolisia hoitotieteen asiantuntijoita, joilla on

- hoitotieteen perusteiden tuntemus ja valmius seurata oman tieteenalansa kehitystä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla
- valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin monitieteisten työryhmien jäsenenä terveysalalla
- valmiudet kriittisesti hyödyntää hankkimaansa tietoa terveysalalla
- hyvät kieli- ja viestintätaidot
- valmiudet maisterikoulutukseen hoitotieteessä ja jatkuvaan oppimiseen

Maisterin tutkinnossa koulutuksen tavoitteena on kouluttaa terveystieteiden maistereita, monipuolisia hoitotieteen asiantuntijoita, joilla on valmiudet

- arvioida ja soveltaa kriittisesti hoitotieteellistä tutkimustietoa
- tieteellisen tutkimuksen toteuttamiseen, kriittiseen ajatteluun ja näyttöön perustuvaan toimintaan

- työskennellä terveysalan monitieteisissä kansallisissa ja kansainvälisissä projekteissa ja työryhmissä terveyden edistämisen ja monikulttuurisuuden lähtökohdista
- toimia joustavasti tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntävissä oppimis- ja työskentely-ympäristöissä
- eettiseen toimintaan asiantuntijuusalueillaan ja tutkimustyössä
- osallistua terveysalaa koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun
- tieteelliseen jatkokoulutukseen hoitotieteessä

Lisäksi hoitotieteessä on kullekin koulutusosalalle määritelty omat maisteritutkintojen erityistavoitteet. Hoitotyön johtamisen koulutuksen erityistavoitteena on kouluttaa hoitotyön johtamiseen terveystieteiden maistereita, joilla on osaamisvalmiudet:

- kehittää hoitotyötä väestön terveystarpeiden ja terveystieteellisten linjausten mukaisesti hoitotieteellisistä ja modernin johtamisen lähtökohdista
- edistää näyttöön perustuvaa ajattelu- ja toimintatapaa hoitotyön palvelujen, työyhteisön ja oman johtamisen kehittämisessä
- arvioida ja kehittää johtamista ja työyhteisön toimintaa eettisistä ja monikulttuurisista lähtökohdista
- kehittää tavoitteellisesti henkilöstön hankintaa, osaamista ja hyvinvointia
- käyttää monipuolisia toiminnan laadun, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seuraamisen, arvioimisen ja kehittämisen menetelmiä
- kehittää aktiivisesti moniammatillisia ja oman alan yhteistyömuotoja sekä hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa
- osallistua hoitotyötä ja sen johtamista koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja alan kehittämiseen

Preventiivisen hoitotieteen koulutuksen erityistavoitteena on kouluttaa terveyden edistämiseen terveystieteiden maistereita, joilla on osaamisvalmiudet:

- seurata ja arvioida kansallisia ja kansainvälisiä, ajankohtaisia terveyden edistämisen ja terveystieteiden politiikan linjauksia
- toimia preventiivisen hoitotieteen asiantuntijatehtävissä moniammatillisissa työryhmissä terveydenhuollossa ja kolmannella sektorilla
- toimia yksilö-, perhe-, yhteisö- ja kulttuurilähtöisesti tutkimus- ja kehittämistyössä
- soveltaa ja kehittää monikulttuurisuustaitoja terveyttä edistävissä toiminnassa
- kehittää asiantuntijuuttaan terveyden edistämässä ja sen työmenetelmien sekä toimintamallien uudistamisessa hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- toimia asiantuntijana näyttöön perustuvassa terveyden edistämässä ja eettisten periaatteiden toteuttamisessa
- osallistua terveyden edistämistä ja terveystieteitä koskevaan yhteiskunnalliseen ja oman alansa kehittämiseen

Terveystieteiden opettajankoulutuksessa erityistavoitteena on kouluttaa terveysalan koulutukseen terveystieteiden maistereita, joilla on osaamisvalmiudet:

- toteuttaa, arvioida ja kehittää näyttöön perustuvaa ajattelu- ja toimintatapaa ja jatkuvaa tutkivaa ja kehittävää työtä opetuksessa
- käyttää aktiivisia opetus-, oppimis- ja arviointimenetelmiä tukeakseen oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä
- toimia aktiivisesti ja vastuullisesti erilaisissa yhteistyöryhmissä ja tiimeissä

- kehittää persoonallista kasvuaan opettajana ja opiskelijan persoonallisen kasvun tukemista
- soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa opetuksessa
- soveltaa ja kehittää monikulttuurisuustaitoja terveysalan koulutuksessa
- osallistua terveysalan koulutusta ja terveystieteiden politiikkaa koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja oman alansa kehittämiseen

Oulun yliopisto

Oulun yliopistossa hoitotieteen koulutuksen vastuullisena laitoksena toimii hoitotieteen ja terveystieteiden laitoksen. Koulutusaloina hoitotieteessä on hoitotieteen tieteenalaohjelma ja terveystieteiden opettajan koulutusohjelma. Molempien koulutusalojen tavoitteet on ilmaistu tutkintoasetuksen (794/2004) mukaisesti. Hoitotieteen tieteenalaohjelman tarkoituksena on kouluttaa asiantuntijoita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu-, kehittämis- ja johtotehtäviin. Tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen opiskelija

- pystyy itsenäiseen toimintaan edustamallaan asiantuntija-alueella
- pystyy seuraamaan alan kehitystä ja käyttämään uutta tietoa omassa työssään
- pystyy kehittämään hoitotyötä sekä sen johtamista tutkimukseen perustuen
- omaa valmiudet tieteelliseen jatkokoulutukseen hoitotieteessä

Sivuainevalinnoilla opiskelija voi suunnata opiskeluaan siten, että hän voi pätevästi esimerkiksi ylihoitajan, johtavan hoitajan, osastonhoitajan tai kliinisen hoitotyön tehtäviin. Terveystieteiden opettajan koulutusohjelman tarkoituksena on, että opiskelija saavuttaa asiantuntijuuden tervey-

den- ja sosiaalihuollon opetus- ja kehittämistehtäviin. Tavoitteena on, että opiskelija koulutuksen suorittuaan:

- pystyy itsenäiseen toimintaan opettajana ja kasvattajana
- pystyy seuraamaan alan kehitystä ja käyttämään uutta tietoa omassa työssään
- pystyy kehittämään alansa työtä ja koulutusta tutkimuksen avulla

Terveystieteiden kandidaatin tutkintoon hoitotieteessä kuuluvat yleisopinnot (52 op), jotka koostuvat 40 opintopisteen orientoivista opinnoista ja 12 opintopisteen kieli- ja viestintäopinnoista, hoitotieteen perusopinnot (25 op), hoitotieteen aineopinnot (38 op), sivuaineen opinnot (25 op), vapaavalintaiset opinnot (30 op) sekä 10 opintopisteen kandidaatintutkielma.

Terveystieteiden maisterin tutkintoon kuuluvat kandidaatin tutkinnon lisäksi hoitotieteen syventävät opinnot (30 op), sivuaineen opinnot (35 op), vapaavalintaiset opinnot (25 op) sekä pro gradu -tutkielma (30 op). Keskeisinä sisältöalueina ovat molemmissa tutkinnoissa hoitotiede ja hoitotyön käytäntö, hoitotieteen teoria ja tutkimusmenetelmäopinnot sekä akateemiset kommunikaatiotaidot. terveystieteiden opettajankoulutuksessa sivuaineena molemmissa tutkinnoissa on hoitotieteen didaktiikka. Hoitotieteen tieteenalaohjelmassa suositeltavia sivuaineopintoja ovat kliininen hoitotiede ja terveyshallintotiede.

Tampereen yliopisto

Tampereen yliopistossa hoitotieteen koulutus on hoitotieteen laitoksella lääketieteellisessä tiedekunnassa. Hoitotieteen koulutusaloina ovat hoitotyön johtamisen ja hoitotyön opettamisen koulutusohjelmat. Hoitotieteen koulutuksen tavoitteena on hoitotieteeseen perustuva akateeminen asiantuntijuus, joka muodostuu tieteellisen ja kriittisen ajattelun kyvyistä ja tutkimustaidoista. Sisällöllisesti asiantuntemus koostuu hoitotieteellisestä tiedosta, joka liittyy yksilöiden, perheiden, ja väestöryhmien hoitamiseen ja terveyden edistämiseen sekä johtamiseen ja opettamiseen terveydenhuollossa.

Hoitotieteen koulutus tähtää yleisten hallinnollisten, tutkimus- ja suunnittelutehtävien lisäksi hoitotyön johtajan ja hoitotyön opettajan tehtäviin riippuen koulutusohjelmasta. Koulutus antaa valmiuksia toimia erilaisissa hoito-, ohjaus- ja konsultointitehtävissä. Lisäksi terveystieteiden maisterin koulutuksessa painotetaan kansainvälisiä tehtäviä, tieteellisiä tutkimustaitoja ja valmiuksia tieteelliseen jatkokoulutukseen hoitotieteessä.

Kandidaatin tutkinnon tavoitteena on luoda valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin, luoda edellytykset opinnoissa hankitun tiedon ja taidon soveltamiseen työelämässä sekä antaa edellytykset ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Maisterin tutkinnon tavoitteena on edellisen lisäksi antaa valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen sekä tieteelliseen jatkokoulutukseen. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiudet työskennellä oman alan asiantuntijana, itsenäisesti tai osana moniammatillista tiimiä niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin työtehtävissä.

Kandidaatin tutkinto koostuu yhteisistä opinnoista (38 op), perusopinnoista (25 op), hoitotieteen aineopinnoista (52 op), vapaavalintaisista aineopinnoista (40 op) sekä sivuaineopinnoista (25 op). Sivuaineina opiskellaan koulutusohjelmasta riippuen hallintotieteitä tai kasvatustieteitä. Maisterin tutkinnossa on vapaavalintaisia opintoja (10 op), koulutusohjelmien eriytyviä aineopintoja (40 op) sekä hoitotieteen syventäviä opintoja (70 op), johon sisältyy 40 opintopisteen pro gradu -tutkielma.

Turun yliopisto

Hoitotieteen pääainekoulutusta Turun yliopistossa järjestää hoitotieteen laitos. Opiskelijat valitaan terveystieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoihin johtaviin opintoihin siten, että kaikkien pääaineena on hoitotiede. Sivuaineena opiskelijalla voi olla joko ikääntyneiden hoitotiede sekä terveydenhuollon hallinto ja johtaminen, kliininen hoitotiede sekä terveydenhuollon hallinto ja johtaminen, tai hoitotieteen didaktiikka sekä kasvatustiede- tai aikuiskasvatustiede.

Koulutuksen tehtävänä on tuottaa hoitotieteellisesti perusteltua osaamista yksilön ja yhteiskunnan terveyden edistämiseen ja hoitamiseen. Koulutuksesta valmistuneilla terveystieteiden kandidaateilla ja terveystieteiden maistereilla on valmiudet tieteellisesti perusteltuun, luovaan ja tulevaisuuteen suuntautuvaan toimintaan terveysalan eri tehtävissä. Koulutus perustuu hoitotieteelliseen tutkimukseen ja kytkeytyy hoitotyön käytäntöihin. Terveystieteiden maisterin tutkintoon kuuluva opettajankoulutus tuottaa lisäksi muodollisen pätevyyden opettajana toimimiselle sosi- ja terveysalan ammattikorkeakouluissa sekä alan muissa oppilaitoksissa.

Terveystieteiden kandidaatin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa:

- hoitotieteen perusteiden hyvän tuntemuksen sekä edellytykset alan kehityksen seuraamiseen
- sivuaineen perusteiden tuntemuksen
- valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja työskentelytapoihin
- edellytykset hoitotieteellisen tiedon käyttöön toiminnan perustana
- edellytykset terveystieteiden maisterin tutkintoon johtavaan koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen
- riittävän kieli- ja viestintätaidon.

Terveystieteiden maisterin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa:

- hoitotieteen hyvän tuntemuksen
- valmiudet sivuaineen soveltamiseen hoitotieteen alalla
- valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja työskentelytapoihin sekä edellytykset itsenäiseen työskentelyyn
- valmiudet toimia hoitotieteellisenä asiantuntijana ja kehittäjänä yhteiskunnan, erityisesti terveysalan, eri sektoreilla
- valmiudet hoitotieteelliseen jatkokoulutukseen
- hyvän kieli- ja viestintätaidon.

Kandidaatin tutkinto muodostuu hoitotieteen vähintään 60 opintopisteen laajuisista perusopintoja vastaavista opinnoista ja aineopinnoista, 35 opintopisteen laajuisista sivuaineopinnoista, 10 opintopisteen laajuisista orientoivista opinnoista sekä aikaisemman koulutukseen valinnan edellytyksenä olevan tutkinnon perusteella hyväksi luettavista opinnoista. Keskeisinä sisältöalueiden tavoitteina on, että opiskelija hallitsee hoitotieteen filosofian, teorian ja metodiikan keskeisiä sisältöjä seuraavasti:

- erilaisten filosofisten ajattelutapojen merkitys hoidon ja hoitotieteen näkökulmasta, hoidon ja sitä tutkivan tieteen arvoperusta
- hoitotieteen teorioiden kriittinen arviointi teorian muodostuksen ja käytännön sovellusten näkökulmasta
- tutkimusaineiston keruu- ja analyysimenetelmät suhteessa tutkimuksen ongelmanasetteluun, mittauksen reliabiliteetti- ja validiteettikysymykset, hoitotieteellisen tutkimuksen arviointi

Maisterin tutkinto muodostuu hoitotieteen vähintään 60 opintopisteen laajuisista syventävistä opinnoista, johon sisältyy 30 opintopisteen laajuinen pro gradu -tutkielma, 35 opintopisteen laajuisista sivuaineopinnoista sekä 25 opintopisteen laajuisista valinnaisista opinnoista. Tutkintoihin sisältyy pakollisena yksi seuraavista sivuainekokonaisuuksista hoitotieteen didaktiikka sekä kasvatus-/aikuiskasvatustiede tai ikääntyneiden hoitotiede sekä terveydenhuollon hallinto ja johtaminen tai kliininen hoitotiede sekä terveydenhuollon hallinto ja johtaminen. Keskeisinä sisältöalueiden tavoitteina on, että opiskelija hallitsee hoitotieteen filosofian, teorian ja metodiikan keskeisiä sisältöjä seuraavasti:

- jäsentynyt kokonaiskäsitelmä filosofian merkityksestä hoidossa ja hoitotieteessä, moraalifilosofisten ongelmien teoreettis-käsitteellinen ratkaisu
- jäsentynyt, perusteltu ja kriittinen kokonaiskäsitelmä hoitotieteestä, teorianmuodostuksesta, kyky jäsentää hoitotyön ilmiöitä ja ongelmia käsitteellisesti
- eri tieteenfilosofisten lähestymistapojen merkitys ja eri tutkimusmetodien käyttö hoitotieteellisessä tutkimuksessa, kyky itsenäisesti käyttää tieteellistä tietoa sekä kyky laatia suunnitelman pohjalta looginen tutkimustyö

Åbo Akademi

Ruotsinkielistä hoitotieteen koulutusta tarjoaa Åbo Akademin Vaasan yksikössä hoitotieteen laitos. Terveystieteiden tutkinto suoritetaan hoitotiede pääaineena. Hoitotiedettä pidetään humanistisena tieteenä, jonka painopiste on hoitamisessa ja kärsivän lähimmäisen auttamisessa. Hoitotieteiden opintoihin voidaan yhdistää terveydenhoitoalan hallinnon opintoja, jotka suuntaavat johtavan hoitajan tai ylihoitajan tehtäviin tai hoitotieteen didaktiikan opintoja, jotka antavat terveystieteiden opettajan pätevyyden.

Kandidaatin tutkinto sisältää hoitotieteen perusopinnot (25 op), hoitotieteen aineopinnot (35 op), tutkimusmenetelmäopintoja (10 op), kieli- ja viestintäopintoja (15 op), humanististieteellisiä opintoja (15 op), sivuaineopintoja (65 op) sekä kandidaatin tutkielman (10 op). Maisterin tutkinto koostuu hoitotieteen syventävistä opinnoista (35 op), pro gradu -tutkielmasta (40 op) sekä sivuaineopinnoista (45 op). Sivuaineopinnoina voi olla kliininen hoitotiede, terveydenhuollon hallinto, hoitotieteen didaktiikka, interkulttuurinen hoitotiede tai muita humanistisia tai yhteiskuntatieteellisiä opintoja. Aikaisemmasta terveystieteen tutkinnosta hyväksiluetaan 75 opintopistettä.

Tutkintojen keskeisenä sisältönä on hoitotiede, joka tarkastelee terveyttä, kärsimystä ja hoitamista sekä historiallisesta että nykyajan näkökulmista. Tutkintojen tavoitteet on ilmaistu tutkintoasetuksen (794/2004) mukaisesti.

5.5 Hyvinvointitekniikka

Hyvinvointitekniikan koulutuksesta vastaa Oulun yliopiston lääketieteen tekniikan laitos. Koulutus toteutetaan monitieteisesti luonnontieteellisen, lääketieteellisen ja teknillisen tiedekunnan yhteistyönä. Maisterin tutkinnon suorittuaan opiskelija voi toimia asiantuntijana erilaisissa koulutukseen, tutkimukseen, teollisuuteen ja terveydenhuoltoon liittyvissä tehtävissä. Tutkinto koostuu matemaattis-luonnontieteellisistä, biolääketieteen ja lääketieteen tekniikan opinnoista.

Kandidaatin tutkintoon sisältyy yleisiä opintoja (10 op), fysiikan ja kemian opintoja (25,5 op), matematiikan opintoja (31,5 op), lääketieteen opintoja (25 op), tekniikan perusopintoja (32 op) ja lääketieteen tekniikan opinnot (26 op). Lisäksi kandidaatin tutkintoon kuuluu valinnaisia opintoja (20 op) ja kandidaatin tutkielma (10 op).

Maisterin tutkintoon kuuluu kaikille yhteisiä opintoja (40 op), lääketieteellisen tekniikan syventymiskohteita vähintään 20 opintopistettä sekä biolääketieteellisen tekniikan syventymiskohteita vähintään 20 opintopistettä. Lisäksi maisterin tutkinto sisältää valinnaisia opintoja (25 op) sekä pro gradu -tutkielman (35 op). Maisteritutkinnossa on kaksi syventymisvaihtoehtoa: lääketieteellinen tekniikka ja biolääketieteellinen tekniikka.

Hyvinvointitekniikan koulutusohjelmaan voivat hakea ylioppilastutkinnon suorittaneet sekä ammattikorkeakoulututkinnon, ammatillisen korkeasteen, ammatillisen opistoasteen tai vähintään kolmivuotisen ammatillisen tutkinnon suorittaneet henkilöt.

5.6 Kansanterveystiede

Kansanterveystieteiden pääainekoulutusta on sekä Kuopion että Tampereen yliopistossa. Kansanterveystieteessä koulutetaan asiantuntijoita sosiaali- ja terveysalan hallinto-, suunnittelu- ja tutkimus- ja arviointitehtäviin, kansanterveys- ja potilasjärjestötehtäviin, kansanterveystieteen ja terveystieteiden opetustehtäviin sekä erilaisiin kansainvälisiin tehtäviin.

Kansanterveystiede tutkii väestön terveyttä sekä terveyden ja yhteiskunnan välisiä suhteita. Se tuottaa tietoa terveyteen vaikuttavista tekijöistä sekä keinoista ja järjestelmistä, joilla terveyteen vaikutetaan. Kansanterveystieteellisen tiedon tavoitteena on terveysongelmien ehkäisy, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä terveydellinen oikeudenmukaisuus.

Kuopion yliopisto

Kansanterveystieteen pääaineessa on tarkoitus kouluttaa asiantuntijoita sosiaali- ja terveysalan hallinto-, suunnittelu- ja tutkimustehtäviin, kansanterveys- ja potilasjärjestötehtäviin sekä kansanterveystieteen ja terveystieteiden opetustehtäviin. Kansanterveystieteen pääaineen opinnot jakaantuvat perus-, aine- ja syventäviin opintoihin. Perusopintoihin (40 op) sisältyvät kansanterveystieteen perusopinnot ja terveyden, sairauden ja terveydenhuollon peruskysymyksiin perehdyttävä opintokokonaisuus. Aine- ja syventävät opinnot (80 op) sisältävät kansanterveystieteen teorian ja tutkimusmenetelmien opintoja. Opiskelija voi itse valita sivuaineet (85 op) neuvoteltuaan niiden sopivuudesta oppiaineen vastuhenkilön kanssa.

Yleisopinnot (43 op) muodostuvat tieteellisen toiminnan perusteista sekä valinnaisista yhteiskunta-, hallinto- ja luonnontieteen sekä tietojenkäsittelyn perusteista. Kieliopinnot, viestinnän- ja tiedonhankinnan opintojaksot sekä akateemisiin valmiuksiin tähtäävät opintojaksot sisältyvät yleisopintoihin. Opetussuunnitelmaan sisältyy myös vapaasti valittavia (16 op) opintojaksoja. Koulutukseen otetaan vuosittain opiskelijoita, jotka ovat jo suorittaneet kansanterveystieteen perusopinnot avoimessa yliopistossa.

Tampereen yliopisto

Kansanterveystieteen koulutusohjelman tavoitteena on, että koulutuksesta valmistuu kansanterveyden osaajia, jotka tuntevat väestön terveyttä ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä koskevan tiedon yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla, tuntevat ne menetelmät ja keinot, joilla väestön ja väestöryhmien terveyteen eri tasoilla voidaan vaikuttaa sekä osaavat kansanterveystieteellisen tutkimuksen perusteet ja ymmärtävät kriittisen ajattelun merkityksen.

Kandidaatin tutkinnon tavoitteena on luoda valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin, luoda edellytykset opinnoissa hankitun tiedon ja taidon soveltamiseen työelämässä sekä antaa edellytykset ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Maisterin tutkinnon tavoitteena on edellisten lisäksi antaa valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen sekä tieteelliseen jatkokoulutukseen. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiudet työskennellä oman alan asiantuntijana, itsenäisesti tai osana moniammatillista tiimiä niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin työtehtävissä.

Kandidaatin tutkintoon sisältyy yhteisiä opintoja (23 op), joka sisältää kieli- ja viestintäopinnot (14 op), kansanterveystieteen perusopinnot (25 op), kansanterveystieteen aineopinnot (50 op), joka sisältää 10 opintopisteen kandidaatin tutkielman, sekä sivuaineopinnot (82 op).

Maisterin tutkinto koostuu kieli- ja viestintäopinnoista (5 op), sivuaineopinnoista (12 op) ja kansanterveystieteen syventävistä opinnoista (103 op), joka sisältää pro gradu -tutkielman (30 op). Tampereen yliopistossa opiskelijalla on vapaa sivuaine-oikeus eli opinnot ovat opiskelijan valittavissa. Suositeltavia sivuaineita ovat esimerkiksi aikuiskasvatus, filosofia, julkishallinto, julkisoikeus, kansainvälinen oikeus, kansainvälinen politiikka, kasvatustiede, matematiikka, psykologia, sosiaalipolitiikka, sosiologia, sosiaalipsykologia, tilastotiede ja eräät lääketieteellisen tiedekunnan opintojaksot. Kansanterveystieteen opintojen keskeisiä ydinalueita ovat terveyden edistäminen, sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvien palvelujen ja toimintajärjestelmien tutkimus sekä kansanterveystieteen teoreettiset ja menetelmälliset kysymykset.

5.7 Kliininen laboratoriotiede

Kliinisen laboratoriotieteen koulutuksesta vastaa Oulun yliopiston hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Koulutuksen tarkoituksena on, että opiskelijat saavuttavat asiantuntijuuden terveydenhuollon suunnittelu-, kehittämis-, opetus- ja johtotehtäviin. Opiskelija voi sivuainevalinnoillaan suunnata opiskeluaan siten, että hän voi pätevoityä esimerkiksi ylihoitajan, johtavan hoitajan, osastonhoitajan, opettajan tai kliinisen laboratoriotyön asiantuntijan tehtäviin.

Tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen opiskelija omaa valmiudet:

- toimia itsenäisesti edustamallaan asiantuntija-alueella
- seurata alan kehitystä ja käyttää uutta tietoa omassa työssään
- kehittää kliinistä laboratoriotyötä sekä sen johtamista ja koulutusta tutkimukseen perustuen
- tieteelliseen jatkokoulutukseen kliinisessä laboratoriotieteessä

Terveystieteiden kandidaatin tutkintoon kliinisessä laboratoriotieteessä kuuluvat yleisopinnot (52 op), jotka koostuvat 40 opintopisteen orientoivista opinnoista ja 12 opintopisteen kieli- ja viestintäopinnoista, kliinisen laboratoriotieteen perusopinnot (25 op), kliinisen laboratoriotieteen aineopinnot (38 op), sivuaineen opinnot (25 op), vapaavalintaiset opinnot (30 op) sekä 10 opintopisteen kandidaatintutkielma. Keskeisinä sisältöalueina kandidaatin tutkinnossa ovat kliinisen laboratoriotieteen ja kliinisten laboratoriotutkimusten perusteet sekä lääketieteellinen biokemia.

Terveystieteiden maisterin tutkintoon kuuluvat kandidaatin tutkinnon lisäksi kliinisen laboratoriotieteen syventävät opinnot (30 op), sivuaineen opinnot (35 op), vapaavalintaiset opinnot (25 op) sekä pro gradu -tutkielma (30 op). Keskeisinä sisältöalueina ovat kliinisen laboratoriotieteen tutkimuksellisten valmiuksien kehittäminen ja tieteellisen tiedon tuottaminen sekä kliinisen laboratoriotieteen kokonaisuuden hallinnan syventäminen. Sivuaineopinnoiksi suositellaan jotakin seuraavista kokonaisuuksista: terveyshallintotiedettä, kasvatustiedettä ja didaktiikkaa, kliinistä kemiaa, kliinistä hematologiaa, kliinistä fysiologiaa, kliinistä neurofysiologiaa ja kliinistä histosytologiaa. Kliinisen laboratoriotieteen tieteenalaohjelmaan hakevilta vaaditaan aikaisempi bioanalyytikon, erikoislaboratoriohoitajan tai laboratoriohoitajan tutkinto, jonka perusteella voi saada korvaavuutta 18 - 70 opintopistettä.

5.8 Liikuntalääketiede

Liikuntalääketieteen pääainetta voidaan opiskella sekä Kuopion että Jyväskylän yliopistoissa. Liikuntalääketieteessä tarkastellaan terveyden, ravinnon sekä säännöllisen liikunnan ja fyysisen kunnon välisiä yhteyksiä. Liikuntalääketieteen koulutus antaa opiskelijoille hyvät valmiudet työskennellä monenlaisissa alan tutkimustehtävissä sekä toimia terveyttä edistävän liikunnan asiantuntijoina mm. terveydenhuollon ja liikunta-alan eri tasoilla, erilaisissa järjestöissä sekä suunnittelu-, kehittämis- ja hallintotehtävissä.

Jyväskylän yliopisto

Jyväskylän yliopistossa liikuntalääketieteen koulutuksesta vastaa terveystieteiden laitos. Koulutuksessa opiskelijat perehtyvät liikunnan vaikutuksiin ja riskeihin sairauksien ennaltaehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa sekä perehtyvät turvallisen ja tehokkaan liikunnan annosteluun ja ohjelmointiin eri tavalla sairaille ihmisille. Opintojen keskeisenä osana on opiskella liikuntalääketieteellisen tiedon hankintaa, tiedon kriittistä arviointia, tutkimusmetodologiaa sekä tutkimusmenetelmiä ja niiden soveltamista omassa opinnäytetyössä.

Liikuntalääketieteen koulutuksessa pääaineopinnot jakaantuvat täydentäviin opintoihin (60 op) ja syventäviin opintoihin (120 op). Täydentävien opintojen tavoitteena on tarjota opiskelijalle laaja perustietämys liikuntalääketieteen keskeisistä osa-alueista sekä ohjata tieteelliseen ja kriittiseen ajatteluun. Täydentävät opinnot koostuvat liikuntalääketieteen pääaineopinnoista (34 op), johon kuuluu kuuden opintopisteen kandidaatin tutkielma, kieli- ja viestintäopinnoista (7 op) sekä terveystieteiden yhteisistä opinnoista (19 op).

Liikuntalääketieteen maisterin tutkinnon syventävissä opinnoissa (69 op) opiskelijat laajentavat liikuntalääketieteellistä asiantuntemustaan perehtymällä tarkemmin liikunnan ja eri sairauksien välisiin yhteyksiin ja näiden yhteyksien tutkimusmenetelmiin sekä syventävät asiantuntemustaan valitsemallaan alueella tekemällä pro gradu -tutkielman (35 op). Lisäksi opintoihin sisältyy terveystieteiden yhteisiä menetelmäopintoja (18 op), terveystieteiden muita yhteisiä opintoja (13 op) sekä sivuaineopintoja (20 op). Muiden kuin pääaineopiskelijoiden on mahdollista suorittaa liikuntalääketieteessä erillinen liikuntalääketieteen opintokokonaisuus (27 op). Koulutukseen hakeutuville edellytetään aikaisemman terveydenhuoltoalan ammattitutkinnon suorittamista (esim. fysioterapeutti, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja).

Kuopion yliopisto

Kuopion yliopistossa liikuntalääketieteen koulutuksesta vastaa yhteistyössä Kuopion yliopiston avoimen yliopiston kanssa. Avoin yliopisto järjestää yhteensä 60 opintopisteen perus- ja aineopinnot. Kuopion yliopistossa tavoitteena on kouluttaa liikuntalääketieteen asiantuntijoita, jotka

- tuntevat liikunnan ja terveyden välistä yhteyttä käsittelevän tutkimustiedon,
- pystyvät seuraamaan ja arvioimaan näyttöön perustuvaa alan kehitystä,
- hallitsevat fyysisen suorituskyvyn mittausten teorian ja toteuttamisperiaatteet sekä terveille että sairaille,
- pystyvät suunnittelemaan terveyttä edistäviä, turvallisia liikuntaohjelmia ja johtamaan liikuntaohjelman toteuttamisen sekä terveillä että sairailta,

- pystyvät antamaan koulutusta terveyttä edistävien liikuntaohjelmien toteuttamisessa,
- arvioimaan tällaisten liikuntaohjelmien vaikutuksia,
- suunnittelemaan ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia liikuntaohjelmia
- pystyvät toimimaan terveysliikunnan asiantuntijoina ja kouluttajina
- pystyvät suunnittelemaan ja tekemään alan tutkimusta sekä toimimaan myös alaan liittyvissä opetustehtävissä.

Liikuntalääketieteen pääaineen terveystieteiden kandidaatin tutkintoon kuuluvat liikuntalääketieteen perusopinnot (25 op), aineopinnot (35 op), sivuaineopinnot (75-85 op), kieli- ja viestintäopinnot (9-12 op) sekä muut opinnot (25-35 op). Liikuntalääketieteen perusopinnot suoritettuaan opiskelija

- tuntee pääpiirteissään elimistön rakenteen ja toiminnan
- tuntee pääpiirteissään liikunnan merkityksen ihmisen terveydelle ja toimintakyvylle eri elämänvaiheissa
- tuntee pääpiirteissään terveystieteen käsitteen ja mittaamisen periaatteet
- tuntee pääpiirteissään liikunnan välittömät ja pitkäaikaiset vaikutukset elimistöön terveellä ja erilaisissa sairauksissa
- tuntee pääpiirteissään terveyttä edistävän liikunnan suositukset ja annostelun terveellä ja erilaisissa sairauksissa
- tuntee pääpiirteissään liikunnan, ravitsemuksen ja terveyden väliset yhteydet
- tuntee pääpiirteissään liikuntaan liittyvät turvallisuuskysymykset

Liikuntalääketieteen aineopinnot suoritettuaan opiskelija

- tuntee tutkimustietoon perustuvat liikunnan käyttömahdollisuudet terveyden ja toimintakyvyn säilyttämiseksi ja parantamiseksi ja pystyy seuraamaan alalla tapahtuvaa kehitystä

- tuntee fyysisen suorituskyvyn mittausten keskeiset käyttöalueet terveille ja sairaille ja pystyy itse suorittamaan/johtamaan tavallimmat terveyskunnan mittaukset
- pystyy tutkimustietoon perustuen kuvaamaan tavallisimpien sairauksien ehkäisyä, hoidon, ja kuntoutuksen kannalta suositeltavan liikunnan määrän, laadun ja mahdolliset rajoitukset
- ymmärtää pääpiirteissään biomekaniikan, liikuntafysiologian ja urheiluvalmennuksen tuomat sovellusmahdollisuudet terveysliikunnassa
- ymmärtää erityisolosuhteiden aiheuttamat keskeiset muutokset elimistövasteisiin liikunnassa terveys- ja turvallisuusnäkökulmasta
- tuntee Suomen terveydenhuoltojärjestelmän rakenteet ja toimintamallit ja ymmärtää liikunnan yhteiskunnallisen merkityksen taloudellisesti

Maisterin tutkintoon sisältyy kandidaatin tutkinnon lisäksi syventävät opinnot (60-80 op) ja muut opinnot (40-60 op). Syventävät opinnot muodostuvat tyypillisesti seminaarisarjasta (8-15 op), kirjallisuudesta (10-30 op) sekä pro gradu-tutkielmasta (20-40). Syventäviin opintoihin voi kuulua myös kotimaisia ja kansainvälisiä kongresseja ja koulutustilaisuuksia (2-5 op). Liikuntalääketieteen syventävät opinnot suoritettuaan opiskelija

- tuntee hyvin uusimpaan tutkimustietoon perustuvat liikunnan käytömahdollisuudet terveyden ja toimintakyvyn säilyttämiseksi ja parantamiseksi ja pystyy kriittisesti seuraamaan alalla tapahtuvaa näyttöön perustuvaa kehitystä
- omaa valmiudet liikuntalääketieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen

- on saavuttanut teoreettiset valmiudet toimia työelämässä terveyttä edistävien liikuntahankkeiden suunnittelijana ja johtajana ja alan kehittäjänä

Liikuntalääketieteen koulutukseen voivat hakeutua kaikki, joilla on avoimessa yliopistossa suoritettu liikuntalääketieteen aineopinnot. Koulutus ei edellytä erityistä pohjakoulutusta, vaan se mahdollistaa opiskelijoiden siirtymisen avoimesta yliopistosta pääaineen tutkinto-opiskelijaksi yliopistoon.

5.9 Radiografia

Radiografian koulutuksesta vastaa Oulun yliopiston hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Koulutuksen tarkoituksena on kouluttaa asiantuntijoita terveydenhuollon suunnittelu-, kehittämis- ja johtotehtäviin. Opiskelija voi sivuainevalinnoillaan suunnata opiskeluaan siten, että hän voi päteväytyä esimerkiksi ylihoitajan, johtavan hoitajan, osastonhoitajan tai kliinisen radiografiatyön tehtäviin.

Tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen opiskelija

- Pystyy itsenäiseen toimintaan edustamallaan asiantuntija-alueella
- Pystyy seuraamaan alan kehitystä ja käyttämään uutta tietoa omassa työssään
- Pystyy kehittämään radiografiatyötä sekä sen johtamista tutkimukseen perustuen
- Oma valmiudet tieteelliseen jatkokoulutukseen radiografiatieteessä

Terveystieteiden kandidaatin tutkintoon radiografiassa kuuluvat yleisopinnot (52 op), jotka koostuvat 40 opintopisteen orientoivista opinnoista ja 12 opintopisteen kieli- ja viestintäopinnoista, radiografian perusopinnot (25 op), radiografian aineopinnot (38 op), sivuaineen opinnot (25 op), vapaavalintaiset opinnot (30 op) sekä 10 opintopisteen kandidaatintutkielma. Keskeisinä sisältöalueina kandidaatin tutkinnossa ovat radiografian ja digitaalisen kuvantamisen perusteet, radiografian tieteenalan teorioiden kehittäminen ja arviointi, radiografian erityisalueen opinnot sekä teleterveydenhuollon perusteet.

Terveystieteiden maisterin tutkintoon kuuluvat kandidaatin tutkinnon lisäksi radiografian syventävät opinnot (30 op), sivuaineen opinnot (35 op), vapaavalintaiset opinnot (25 op) sekä pro gradu -tutkielma (30 op). Keskeisinä sisältöalueina ovat radiografian syventävät opinnot. Sivuaeineopinnoiksi suositellaan jotakin seuraavista kokonaisuuksista: terveyshallintotiedettä, terveystaloustiedettä, kasvatustiedettä tai muita opiskelijan kiinnostuksen mukaisia opintokokonaisuuksia. Mahdollinen korvaavuus aikaisemmista opinnoista ja tutkinnoista on 39 - 78 opintopistettä.

5.10 Ravitsemustiede

Terveystieteiden tutkintoon johtavaa ravitsemustieteen pääainekoulutusta järjestetään Kuopion yliopiston kliinisen ravitsemustieteen laitoksella. Ravitsemustiede ja -terapia selvittävät ravitsemuksen merkitystä terveyden edistämässä ja sairauksien hoidossa sekä tutkii syömisen merkitystä hyvinvoinnin osatekijänä.

Koulutuksen jälkeen terveystieteiden maistereilla on valmiudet työskennellä ravitsemusterapeutteina ja/tai ravitsemuksen asiantuntijoina terveyskeskuksissa, sairaaloissa, työterveyshuollossa, tutkimuslaitoksissa, erilaisten järjestöjen palveluksessa sekä elintarvike- ja lääketieteellisyydessä. Terveyskeskuksissa ravitsemusterapeutin työ painottuu terveyttä edistävään toimintaan ja sairaaloissa potilaiden ravitsemushoitoon. Terveystieteiden kandidaatit voivat toimia ravitsemuksen asiantuntijoina järjestöissä, elintarviketeollisuudessa sekä suurkeittiössä. Lisäkoulutuksena opettajan pätevyyden hankkineet terveystieteiden maisterit voivat toimia sosiaali- ja terveydenhuoltoalan sekä muiden oppilaitosten ravitsemus- ja elintarvikealan sekä terveystiedon opettajina.

Kandidaatin tutkinnon tavoitteena on antaa riittävät tiedot ja edellytykset ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen. Lisäksi tutkinnon suorittaneilla on ravitsemustieteen pääaineen sekä sivuaineiden perusteiden tuntemus ja edellytykset alan kehityksen seuraamiseen. Alakohtaisen osaamisen lisäksi koulutuksen tavoitteena on kehittää valmiuksia jatkuvaan oppimiseen sekä viestintä- ja kielitaitoa.

Maisterin tutkinnon tavoitteena on antaa ravitsemustieteen pääaineen ja sivuaineiden hyvä tuntemus ja valmiudet toimia työelämässä ravitsemusasiantuntijana. Lisäksi tutkinnon tavoitteena on antaa valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen. Koulutus antaa myös valmiudet tieteelliseen jatkokoulutukseen.

Ravitsemustieteen pääaineessa kandidaatin tutkintoon johtavat opinnot koostuvat yleisopinnoista (24,5 op), pääaineopinnoista (73 op) ja sivuaineopinnoista (57,5 op). Näiden lisäksi opintoihin kuuluu vaihtoehtoisten opintojen kokonaisuus (22 op) sekä vapaasti valittavia opintoja (3 op). Yleisopintoja ovat tieteellisen tutkimuksen ja tiedonhankinnan perusteet sekä kieli- ja viestintäopinnot. Näiden tavoitteena on perehdyttää opiske-

lija yliopisto-opiskeluun ja ohjata hänet osaksi tieteellistä yhteisöä. Yleisopinnoissa opiskelija omaksuu tieteellistä perustietoa ihmisestä, luonnosta ja yhteiskunnasta sekä näiden keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Yleisopinnojen tavoitteena on myös perehdyttää opiskelija viestinnän perusteisiin ja kehittää hänen kielitaitoaan.

Pääaineopinnoja kandidaatin tutkinnossa ovat elintarviketieteen ja ruokatalouden sekä ravitsemustieteen ja ravitsemusterapian opinnot. Kandidaatin tutkinnon aineopintoihin kuuluu 10 opintopisteen laajuinen kandidaatin tutkielma. Sivuaineopinnoja on lääketieteessä, luonnontieteissä sekä käyttäytymistieteissä

Maisterin tutkinnon pääaineopinnoja ovat syventävät opinnot (86 op) ravitsemustieteessä ja ravitsemusterapiassa, joissa perehdytään sairauksiin, niiden ehkäisyyn ja ravitsemushoitoon. Syventävät opinnot sisältävät 30 opintopisteen laajuisen pro gradu -tutkielman. Lisäksi opintoihin kuuluu sivuaineopinnoja (3 op) käyttäytymistieteessä, käytännön harjoittelu (24 op), yleisopinnoja (3 op) sekä vapaavalintaisia opintoja (4 op).

5.11 Terveyshallintotiede

Terveyshallintotieteen pääaineen koulutusta järjestetään sekä Kuopion että Oulun yliopistossa. Terveyshallintotieteen koulutus antaa laajalajaisen asiantuntemuksen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamiseen ja kehittämiseen. Terveyshallintotieteen opinnot antavat valmiudet toimia asiantuntija- ja johtotehtävissä yksityisellä, julkisella ja kolmannella sektorilla. Valmistuneita työskentelee esimerkiksi johtajina sairaaloissa ja terveyskeskuksissa, opetus-, tutkimus- ja/tai kehittämistehtävissä erilai-

sisä oppilaitoksissa, virastoissa, kuntasektorilla ja tutkimusorganisaatioissa.

Kuopion yliopisto

Kuopion yliopistossa terveyshallintotieteen koulutuksesta vastaa terveyshallinnon ja -talouden laitos. Koulutuksessa painottuvat johtamisen, ohjauksen ja organisoimisen kysymykset sosiaali- ja terveydenhuollossa, julkisen ja yksityisen palvelujärjestelmän kysymykset, sosiaali- ja terveyspalveluiden arviointi sekä eri maiden terveyspalveluiden järjestäminen.

Terveyshallintotieteen pääaineessa terveystieteiden kandidaatin tutkintoon johtavissa opinnoissa tavoitteena on tutustua ja omaksua oman pääaineen teoreettiset perusteet ja tiedontuottamisessa käytettävien tutkimusmenetelmien perusteet sekä oppia soveltamaan näitä käytäntöön. Lisäksi opintojen aikana harjaannutaan tieteelliseen lukutaitoon sekä kriittiseen ja analyyttiseen ajatteluun, perehtymällä muun muassa tieteenfilosofiaan ja terveyshallintotieteen metodologisiin lähtökohtiin. Kandidaattivaiheessa kehitetään myös työelämässä vaadittavia taidollisia, taidollisia ja asenteellisia asiantuntijavalmiuksia.

Kandidaatin tutkinto koostuu perus- ja aineopinnoista (73 op), jotka sisältävät kandidaatin tutkielman (10 op), muista opinnoista (43 op), jotka sisältävät kieli- ja viestintäopinnot (12 op), filosofian opinnot (6 op), oikeustieteen opinnot (10 op) ja tiedonhankinta ja menetelmäopinnot (15 op), sivuaineopinnoista (25 op) sekä vapaavalintaisista opinnoista (39 op). Keskeisinä sisältöalueina pääaineessa ovat poliittishallinnollinen järjestelmä, terveydenhuollon työyhteisöjen ja organisaatioiden johtami-

nen, terveyshallintotieteen perusteet sekä terveystalouden ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon opinnot.

Maisterin tutkinnon tavoitteena on syventää terveyshallintotieteen keskeisen tietosisällön osaamista ja perehtyä tiedontuottamisen menetelmiin sekä arvioida ja soveltaa näitä kriittisesti. Lisäksi tavoitteena on saada valmiuksia työskennellä oman alansa asiantuntijana ja kehittäjänä monialaisissa ja -tieteellisissä toimintaympäristöissä.

Maisterin tutkinto koostuu terveyshallintotieteen syventävistä opinnoista (64 op), jotka sisältävät pro gradu -tutkielman (30 op), muista opinnoista (18 op), sivuaineopinnoista (25 op) sekä vapaavalintaisista opinnoista (13 op). Keskeisinä sisältöalueina pääaineessa ovat poliittishallinnollinen järjestelmä, terveydenhuollon työyhteisöjen ja organisaatioiden johtaminen sekä terveyshallintotieteen erityiskysymykset.

Opiskelijoiksi hakevilta edellytetään terveystalouden ammattikorkeakoulututkinnon, väistävän terveydenhuollon opistoasteen tutkinnon tai 1994 päättyneen terveydenhuollon opistoasteen erikoistumistutkinnon suorittamista. Muutama opiskelija valitaan joko pelkän ylioppilastutkinnon tai vähintään kolmivuotisen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden ryhmästä. Aikaisemmalla terveystalouden ammattikorkeakoulututkinnolla korvataan 50 opintopistettä ja opistoasteen tutkinnolla 35 opintopistettä vapaasti valittavista opinnoista.

Oulun yliopisto

Oulun yliopistossa terveyshallintotieteen koulutuksesta vastaa hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Koulutuksen tarkoituksena on, että opiskelija saavuttaa asiantuntijuuden sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-,

kehittämisen- ja johtotehtäviin. Terveyshallintotiede pääaineena valmistuneille sopivat hyvin myös erilaiset henkilöstö- ja taloushallinnon tehtävät. Opiskelija voi sivuainevalinnoillaan suunnata tulevaa sijoittumistaan työelämään.

Tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen opiskelija:

- Pystyy itsenäiseen toimintaan asiantuntijana terveydenhuollon hallinnossa
- Pystyy seuraamaan alan kehitystä ja käyttämään uutta tietoa omassa työssään
- Pystyy kehittämään sosiaali- ja terveydenhuollon johtamista tutkimukseen perustuen

Terveystieteiden kandidaatin tutkintoon terveyshallintotieteessä kuuluvat yleisopinnot (52 op), jotka koostuvat 40 opintopisteen orientoivista opinnoista ja 12 opintopisteen kieli- ja viestintäopinnoista, terveyshallintotieteen perusopinnot (25 op), terveyshallintotieteen aineopinnot (30 op), sivuaineen opinnot (33 op), vapaavalintaiset opinnot (30 op) sekä 10 opintopisteen kandidaatintutkielma. Keskeisinä sisältöalueina kandidaatin tutkinnossa ovat terveyshallintotieteen perusteet, terveydenhuollon johtaminen ja yhteistyö sekä oikeustieteen perusteet.

Terveystieteiden maisterin tutkintoon kuuluvat kandidaatin tutkinnon lisäksi terveyshallintotieteen syventävät opinnot (38 op), sivuaineen opinnot (27 op), vapaavalintaiset opinnot (25 op) sekä pro gradu -tutkielma (30 op). Keskeisinä sisältöalueina pääaineessa ovat terveyshallintotieteen syventävät opinnot ja harjoittelu.

Opiskelijoiksi hakevilta edellytetään terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, väistyvän terveydenhuollon opistoasteen tutkinnon tai 1994

päätyneen terveydenhuollon opistoasteen erikoistumistutkinnon suorittamista. Korvaavuus näistä tutkinnoista on 18 - 57 opintopistettä. Muutama opiskelija valitaan ilman aikaisempaa soveltuvaa terveystieteen tutkintoa.

5.12 Terveyskasvatus

Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitos vastaa terveystieteen koulutuksesta. Terveystieteen koulutus käsittelee terveyttä ja siihen liittyviä ja vaikuttavia tekijöitä sekä terveystieteen edistämisen viitekehyksissä. Terveyden edistämisen ja terveystieteen asiantuntijan erilaisia työmahdollisuuksia löytyy yksityisen-, julkisen- ja kolmannen sektorin alueilta.

Keskeisiä koulutuksessa saatavia terveystieteen ja terveyden edistämisen asiantuntijuuden kompetensseja ovat

- terveystieteen ja terveyden edistämisen yleiset suuntaviivat, filosofiat ja strategiat
- hyvinvointi, terveys ja toimintakyky elinkaareissa
- tieteellisyys, kriittisyys ja tutkimusosaaminen
- terveyden edistämisen suunnittelu ja arviointi
- viestintä ja vuorovaikutus
- asiantuntijuuden kehittyminen

Terveystieteen maisterikoulutukseen voivat hakea sekä ylioppilaat että aikaisemman opisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet omissa kiintiöissään. Terveystieteiden kandidaatin tutkinnon suorittavat vain ylioppilastutkinnon pohjalta aloittavat opiskelijat ja ammattitutkin-

non suorittaneet siirtyvät täydentävien opintojen suorittamisen jälkeen maisteritutkinnon opintoihin.

Kandidaatin tutkintoon kuuluvat terveystieteiden perusopinnot (25 op), terveystieteiden aineopinnot (35), jotka sisältävät kuuden opintopisteen laajuinen kandidaatintutkielman, kieli- ja viestintäopinnot (7 op), terveystieteiden yhteiset opinnot (20 op), terveystieteiden yhteiset tutkimusmenetelmäopinnot (16 op) ja vähintään yhden sivuaineen perusopinnot sekä tarpeellinen määrä muita opintoja niin, että tutkintoon vaadittavat 180 opintopistettä täyttyy. Ylioppilaspohjaisille opiskelijoille suositellaan terveystiedon täydennyspaketin (34-35 op) suorittamista. Maisterin tutkintoon kuuluu pääaineen syventävät opinnot (64 op), joihin sisältyy 30 opintopisteen laajuinen pro gradu-tutkielma sekä yhdessä sivuaineessa aineopinnot.

Terveystieteiden opinnot sisältävät muun muassa yksilöiden terveyskäyttäytymisen, terveysneuvonnan, suunnittelun ja arvioinnin sisältöaluita sekä filosofista ja eettistä pohdintaa. Terveystieteiden edistämisen näkökulma laajentaa edellä mainittuja asioita muun muassa terveystalouden, yhteisön, yhteiskunnan, globaalisuuden näkökulmista.

5.13 Terveystaloustiede

Terveystaloustieteen pääainekoulutusta annetaan Kuopion yliopiston terveyshallinnon ja -talouden laitoksella. Terveystaloustiede analysoi ja arvioi terveydenhuoltojärjestelmän toimintaa ja toimivuutta taloustieteen näkökulmasta. Terveystaloustieteen koulutus tuottaa asiantuntemuksen työskennellä johto- ja asiantuntijatehtävissä julkisella ja yksityisellä sektorilla. Monet terveystieteilijät sijoittuvat erilaisiin julkisen terveyden-

huollon organisaatioihin, järjestöihin ja lääkeyrityksiin. Terveystaloustieteilijät voivat työskennellä myös erilaisissa opetustehtävissä, ministeriöissä ja kunnissa johto- ja asiantuntijatehtävissä tai tutkimuslaitoksissa tutkijoina ja asiantuntijoina.

Terveystaloustieteen koulutuksessa painottuu terveydenhuoltojärjestelmän taloudellinen organisointi, tehokkuus hyvinvoinnin tuottamisessa ja terveyden ja terveydenhuollon tuottaman kustannusrasituksen jakauma. Terveystaloustieteen opiskelija perehtyy talousteorian soveltamiseen terveyteen ja terveydenhuoltoon, terveydenhuoltojärjestelmien toimintaan taloudellisina organisaatioina, taloudellisen arvioinnin menetelmiin ja terveystaloustieteelliseen tutkimukseen.

Kandidaatin tutkinnossa opinnot koostuvat terveystaloustieteen perus- ja aineopinnoista (70 op), jotka sisältävät kandidaatin tutkielman (10 op), muista opinnoista (66 op), jotka sisältävät kieli- ja viestintäopinnot (12 op), filosofian opinnot (6 op), oikeustieteen opinnot (3 op) ja tiedonhankinta ja menetelmäopinnot (21 op), terveyshallinnon ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon opinnot (21 op) sekä sivuaineopinnoista (44 op). Keskeisinä sisältöalueina pääaineessa ovat mikro- ja makrotaloustieteen perusteet, projektin hallinta sekä Suomen talouden rakenne ja toiminta.

Maisterin tutkinto koostuu terveystaloustieteen syventävistä opinnoista (78 op), jotka sisältävät pro gradu -tutkielman (30 op), muista opinnoista (7 op) ja sivuaineopinnoista (35 op). Keskeisinä sisältöalueina pääaineessa ovat terveystaloustiede, taloudellinen evaluaatio ja terveydenhuollon ekonometria. Sivuaineiksi opiskelija voi valita sosiaalitaloustiedettä, kansantaloustiedettä, kauppatieteitä, muita yhteiskuntatieteitä ja menetelmätieteitä kuten tilastotiedettä ja matematiikkaa.

Koulutukseen voivat hakea henkilöt, jotka ovat suorittaneet terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon, väistyvän terveydenhuollon opistoasteen tutkinnon tai 1994 päättyneen terveydenhuollon opistoasteen erikoistutkinnon, ylioppilastutkinnon tai vähintään kolmivuotisen ammatillisen tutkinnon. Aikaisemmalla terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnolla korvataan 50 op ja opistoasteen tutkinnolla 35 op sivuaineopinnoista.

5.14 Toimintaterapia

Toimintaterapian pääaineen koulutuksesta vastaa Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitos. Toimintaterapia on kiinnostunut ihmisen toiminnasta ja toimintakyvystä sekä niihin vaikuttavista yksilö- ja ympäristötekijöistä. Valmistuneet toimivat opettajina, tutkijoina sekä toimintaterapian alaan kuuluvien erityiskysymysten asiantuntijoina ja suunnittelijoina.

Koulutuksen pääsyvaatimuksena on toimintaterapeutin ammattitutkinto, jonka suorittaneet siirtyvät täydentävien opintojen suorittamisen jälkeen suoraan maisteritutkinnon opintoihin. Täydentävät opinnot (60 op) sisältävät kieli- ja viestintäopinnot (7 op), terveystieteiden yhteiset opinnot (11 op), tutkimusmenetelmäopinnot (21 op) sekä toimintaterapian opinnot (21 op), joka sisältää kandidaatin tutkielman (7 op). Maisterin tutkintoon kuuluu toimintaterapian syventävät opinnot (61 op), joihin sisältyy 30 opintopisteen laajuinen pro gradu-tutkielma, yhden sivuaineen perusopinnot, yhteiset opinnot ja vapaasti valittavia opintoja siten, että tutkintoon vaaditut 120 opintopistettä täyttyvät.

Keskeisinä sisältöalueina ovat toimintaterapian historia ja mallit, toimintaterapian tutkimus ja kehittäminen sekä kuntoutus. Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee toimintaterapian historiallisen kehityksen ja teorialat
- osaa arvioida kriittisesti toimintaterapian tieteenfilosofista ja eettistä perustaa
- osaa analysoida ja tutkia toiminnan ja hyvän elämän välistä yhteyttä

6 POHDINTA

Ensimmäinen uuden tutkintoasetuksen mukainen lukuvuosi yliopistoissa on ohi. Kokemukset uudesta tutkintorakenteesta ovat olleet pääosin myönteisiä. Tässä luvussa tarkastellaan lyhyesti yhteenvetäen terveystieteiden tutkintorakennemuutoksen toteuttamista koordinaatioryhmän antamien suositusten näkökulmasta sekä terveystieteiden koordinaatioryhmän toimintaa sille asetettujen tavoitteiden näkökulmasta.

6.1 Tutkintorakennemuutoksen toteuttaminen terveystieteissä

Terveystieteiden yliopistoverkosto Terveysnet asetti koordinaatioryhmän toiminnan alkuvaiheessa tavoitteiksi suositusten tekemisen terveystieteiden tutkintojen tavoitteista, rakenteesta sekä muista terveystieteiden tutkinnon uudistukseen liittyvistä erityiskysymyksistä. Tärkeimmiksi erityiskysymyksiksi tutkintorakennemuutoksen aikana nousivat terveystieteiden opettajankoulutus ja opiskelijoiden aiempien tutkintojen hyväksilukeminen. Seuraavaksi tarkastellaan kuinka terveystieteiden tutkintorakenteen uudistaminen toteutui koordinaatioryhmän antamien suositusten näkökulmasta.

Antaessaan suosituksensa koordinaatioryhmä pyrki säilyttämään terveystieteiden monimuotoisuuden ja eri alojen omaleimaisuuden. Terveystieteiden tutkintojen tavoitteita tarkasteltaessa koordinaatioryhmä koki terveystieteiden tutkintojen yhteisten tavoitteiden luomisen hankalaksi. Terveystieteet koostuvat hyvin erilaisista pääaineista, joilla on toisistaan poikkeavat lähtökohdat ja sisältöalueet. Yhteisiä terveystieteiden tutkintojen tavoitteita ei nähty tarpeellisina, sillä olemassa olevien koulutusten

kirjatut tavoitteet ja terveystieteiden asiantuntijuuteen tarvittavat taidot olivat yleisiä akateemiseen asiantuntijuuteen tähtääviä tavoitteita. Näin koordinaatioryhmä päätyi suosittelemaan terveystieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintojen yleisiksi tavoitteiksi tutkintoasetuksessa esitettyjä tavoitteita. Koordinaatioryhmä halusi kuitenkin tähdentää, että jokaisen terveystieteen pääaineen ja koulutusohjelman tulisi luoda kandidaatin ja maisterin tutkinnoille omat selkeät tavoitteet, joiden avulla tuodaan esille omaa erityisosaamista ja asiantuntijuutta sekä parannetaan tutkintojen vertailtavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Tarkasteltaessa pääaineiden ja koulutusohjelmien tavoitteita ensimmäisen uuden tutkintojärjestelmän mukaisen lukuvuoden jälkeen on havaittavissa, että suurin osa terveystieteiden tutkintoon johtavista pääaineista ja koulutusohjelmista on tehnyt omat selkeät tavoitteet kandidaatin ja maisterin tutkintoihin. Tämä on selkeä parannus ennen tutkintouudistusta olleeseen tilanteeseen, jolloin harva pääaine ja koulutusohjelma olivat kirjanneet koulutuksensa tavoitteita auki. Tavoitteissa tulee selkeästi esille alojen erityisosaaminen ja asiantuntijuus. Tämä helpottaa opiskelijoita hahmottamaan koulutuksena ja tutkintonsa sisältöalueita sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa koulutuksen tavoitteisiin.

Tutkintojen rakenteita koskevissa suosituksissa koordinaatioryhmä päätyi selkeisiin rakenteisiin, joille määriteltiin suositeltavat vähimmäislaajuudet. Rakenteissa määriteltiin kandidaatin ja maisterin tutkintojen pääaineiden opintokokonaisuuksien ja tutkielmien vähimmäislaajuudet, sivuaineopintojen vähimmäislaajuudet sekä kieli- ja viestintäopintojen vähimmäislaajuudet. Vähimmäislaajuudet määriteltiin sen mukaan, minkä katsottiin välttämättömänä sisältyvän terveystieteiden tutkintoihin. Mihinäkään tarkkoihin laajuuksiin koordinaatioryhmä ei katsonut suosituksissaan olevan aihetta, koska eri opintokokonaisuuksien laajuudet vaih-

telivat suuresti eri aloilla. Näiden vähimmäislaajuuksien avulla pyrittiin takaamaan tutkintoihin sisältyvien tutkielmien ja kieli- ja viestintäopintojen vähimmäislaajuus sekä mahdollistamaan vähintään 75 opintopisteen mukainen hyväksilukeminen aikaisemmasta tutkinnosta.

Suosituksia antaessa huomioitiin tutkintoasetuksessa mainitut laajuudet. Esitetyt rakenteet mahdollistivat kunkin alan monimuotoisuuden kehittämisen ja omakohtaisen harkinnan sopivista laajuuksista ja opintojen hyväksilukemisesta. Terveystieteiden tutkintojen rakenteiden laajuudet uudessa tutkintojärjestelmässä vaihtelevat suuresti kunkin alan hyväksi nähtyjien rakenteiden ja laajuuksien mukaisesti. Ne kuitenkin täyttävät tutkintoasetuksessa määritellyt laajuudet.

Aikaisempien tutkintojen hyväksilukeminen vaihtelee eri terveystieteiden aloilla suuresti. Tämä johtuu siitä, että terveystieteiden tutkintoon johtavista koulutuksista on osa ainoastaan jo aikaisemman terveysalan ammattitutkinnon suorittaneille. Ylioppilaspohjaisia koulutuksia on ainoastaan muutama. Hyväksilukeminen aikaisemmista tutkinnoista vaihtelee 15 opintopisteestä 120 opintopisteeseen. Joillakin aloilla kuten ravitsemustieteessä ja hyvinvointitekniikassa käytetään hyväksilukemisessa tapauskohtaista harkintaa. Jyväskylän yliopiston terveystieteissä aikaisemman tutkinnon pohjalta siirrytään 60 opintopisteen täydentävien opintojen jälkeen suoraan maisteriopintoihin.

Kandidaatin tutkielmien laajuudet vaihtelevat eri terveystieteiden pääaineissa ja koulutusohjelmissa 6 - 10 opintopisteen välillä. Maisteritutkinnon tutkielmat ovat eri terveystieteiden pääaineissa 20 opintopisteestä 40 opintopisteeseen. Suurin osa terveystieteiden maisteritutkinnon tutkielmista on koordinaatioryhmän antaman suosituksen, vähintään 30 opintopisteen, mukainen.

Kieli- ja viestintäopintojen laajuudet uudessa tutkintorakenteessa jäävät monissa terveystieteen pääaineissa pienemmiksi kuin koordinaatioryhmän suositus vähintään 10 opintopisteen kieli- ja viestintäopinnoista. Tämä johtuu suuressa määrin eri yliopistojen kielikeskusten erilaisista kieliopintojen hyväksilukemiskäytännöistä. Monilla terveystieteiden aloilla vaaditaan opiskelijoilta aikaisempi terveysalan tutkinto ennen opiskelijaksi hyväksymistä. Osa yliopistoista katsoo aikaisemman ammattikorkeakoulututkinnon antavan opiskelijoille tutkintoasetuksen mukaisen riittävän kielitaidon. Osa yliopistoista ei katso aikaisemman ammattikorkeakoulututkinnon antamaa kielitaitoa riittäväksi, erityisesti tieteellisen ajattelun näkökulmasta.

Opettajankoulutuksen sisältyminen joihinkin terveystieteen pääaineen opintoihin on uudessa tutkintorakenteessa onnistunut hyvin. Tutkintoasetuksen mukaiset vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot on onnistuttu sijoittamaan joustavasti kandidaatin ja maisterin tutkintojen sivuaineopintoihin.

Kaikissa terveystieteen pääaineissa ja koulutusohjelmissä on tarkasteltu tutkintoon kuuluvien opintojen keskeisiä sisältöjä ja niiden laajuuksia uudelleen. Yleisesti voidaan sanoa, että entisiin terveystieteiden tutkintoihin verrattuna uuden tutkintojärjestelmän mukaisissa kandidaatin ja maisterin tutkinnoissa on selkeämmät rakenteet sekä enemmän vaihtoehtoisia ja vapaavalintaisia opintoja.

Tutkintorakenneuudistuksen voidaan arvioida onnistuneen terveystieteissä kokonaisuutena hyvin. Mitään hälyttäviä ongelmia ei ole ilmennyt ensimmäisen vuoden aikana uuden tutkintoasetuksen voimaantulosta. Terveystieteiden eri aloilla tehdyt ratkaisut kandidaatin ja maisterin tutkintojen rakenteista ja sisällöistä ovat osoittautuneet pääosin toimiviksi.

Terveystieteiden pääaineet ja koulutusohjelmat tuovat uusissa tutkinnoissa hyvin esille terveystieteiden monimuotoisuutta. Jokainen ala korostaa omaa erityisosaamista ja asiantuntijuutta terveystieteiden monen kirjavassa kentässä. Työ paremman terveystieteellisen koulutuksen ja opetuksen kehittämiseksi jatkuu.

6.2 Koordinaatioryhmän toiminta

Koordinaatioryhmälle annetut tavoitteet toteutuivat. Työryhmä antoi suosituksensa terveystieteiden tutkintojen tavoitteista, rakenteesta sekä muista terveystieteiden tutkinnon uudistukseen liittyvistä erityiskysymyksistä. Konkreettinen työskentely ajoittui pääosin keväälle 2004, jonka aikana kaikki kokoukset järjestettiin. Kukin kokous oli teemoitettu ja sen aikana pyrittiin löytämään yhteinen näkemys käsiteltävään teemaan.

Työryhmän toiminta oli tavoitteellista ja haasteellista. Yhteisten näkemysten löytäminen moninaisessa terveystieteiden kentässä ei ollut helppoa. Usein ryhmän jäsenillä oli mielessään kysymys, kuinka tämä voidaan toteuttaa omalla alalla? Yhteisten suositusten aikaansaaminen oli työvoitto, joka edesauttoi entisestään terveystieteiden välistä yhteistyötä ja yhteisten näkemysten esille tuontia. Yhteistyö toimi koko työskentelyn ajan hyvin. Sitoutuminen työskentelyyn oli pääosin tyydyttävää. Työryhmän jäsenten aikataulu ja muut esteet jonkin verran häiritsivät koordinaatioryhmän työskentelyä ja yhteisen ajan löytymistä.

Työryhmän koordinaattorin keskeinen tehtävä tutkintorakennemuutostuksessa oli tiedon välittäminen ajankohtaisista asioista eri terveystieteen aloille. Tietoa välitettiin koordinaatioryhmän kokouksissa sekä sähköpostitse. Osa terveystieteen aloista koki saaneensa hyvin tukea koordinaat-

torilta tutkintorakenteen uudistamiseen. Pääosin tuki tuli kunkin alan omista yliopistoista. Koordinaatioryhmän työskentelyyn varatut resurssit olivat riittävät.

Terveystieteiden ala on pieni ja omaleimainen kokonaisuus Suomen korkeakoulukentässä. Yhteistyö pienellä ja monimuotoisella alalla on tärkeää, jotta kunkin terveystieteen alan omia vahvuuksia voidaan hyödyntää riittävän monipuolisesti. Tutkintorakennemuutos oli terveystieteiden ensimmäinen yhteinen kaikkia terveystieteen aloja koskeva koulutuspoliittinen yhteistyö, jossa onnistuttiin asettamaan yhteisiä tavoitteita terveystieteiden opetuksen kehittämiseksi. Tämän ensimmäisen askeleen jälkeen on helppo jatkaa yhteistä toimintaa kohti uusia haasteita.

Lähteet

- Berliinin kommunikea 2003. Saatavilla www-muodossa <http://www.minedu.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bologna/berliinikommunikea.pdf> (27.7.2004)
- Berndtson, E. 2003. Opetussuunnitelmien uudistamisen käytäntö: Suomi ja eurooppalaiset käytännöt. Seminaarimoniste. 24.9.2003. Helsinki.
- Bolognan julistus 1999. Saatavilla www-muodossa <http://www.minedu.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bologna/bolognasuomi.doc> (27.7.2004)
- Huippuosaamista terveystieteissä 2003. Terveystieteiden yliopistoverkoston asiantuntijuus opetuksessa ja tutkimuksessa. Työversio 10.10.2003. Saatavilla www-muodossa <http://www.terveysnet.uta.fi/muuta/huipputyonalla.htm> (26.7.2004)
- Opetusministeriö 2002. Yliopistojen kaksiportaisen tutkintorakenteen toimeenpano. Opetusministeriön työryhmämuistioita 39:2002. Yliopistopaino. Helsinki.
- Opetusministeriö 2003. Taulukoita KOTA-tietokannasta 2002. Opetusministeriön julkaisuja 2003:31. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Vammalan kirjapaino Oy. Helsinki.
- Opetusministeriö 2004. Koulutus ja tutkimus 2003-2008. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6. Yliopistopaino. Helsinki.
- Perälä, M.-L. & Ponkala, O. (toim.) 1999. Tietoa ja taitoa terveysalalle. Terveysalan korkeakoulutuksen arviointi. Korkeakoulujen arviointineuvostojen julkaisuja 8:1999. Edita. Helsinki.
- Ponkala, O. (toim.) 2001. Terveysalan korkeakoulutuksen arvioinnin seuranta. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 11:2001. Edita. Helsinki.
- Raivola, R., Himberg, T., Lappalainen, A., Mustonen, K. & Varmola, T. 2002. Monta tietä maisteriksi. Yliopistojen maisteriohjelmien arviointi. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 3:2002. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Kansallinen projekti tulevaisuuden turvaamiseksi. Työvoiman tarve ja keskinäinen työnjako. Työolosuhteiden kehittäminen ja täydennyskoulutuksen järjestäminen 15.1.2002. Selvityshenkilöt Uusitupa Matti ja Simoila Riitta. Saatavilla www-muodossa: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/thprojekti/terveys1.pdf> (22.7.2004)
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2003. Terveystä ja hyvinvointia näyttöön perustuvalla hoitotyöllä. Kansallinen tavoite ja toimintaohjelma 2004-2007. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisuja 2003:18. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003.
- Valtioneuvoston asetus terveystieteiden tutkinnoista 628/1997.

Valtioneuvoston asetus terveystieteiden tutkinnoista annetun asetuksen 10 §:n muuttamisesta 584/2000.

Valtioneuvoston asetus terveystieteiden tutkinnoista annetun asetuksen 10 §:n muuttamisesta 650/2001.

LIITETAULUKKO 1. Terveystieteen pääaineiden opintokokonaisuuksien, tutkielmien ja mahdollisten hyväksilukemisten laajuudet

Yliopisto	KY	JY	JY	KY	OY	TaY	TY	ÄA	OY	KY	TaY
Pääaine	Ergonomia	Fysioterapia/ Opettaja	Gerontologia ja kansanterveys	Hoitotiede	Hoitotiede	Hoitotiede	Hoitotiede	Hoitotiede	Hyvinvointi- tekniikka	Kansan- terveystiede	Kansan- terveystiede
Kandidaatin tutkinto		Täydentävät									
Perusopinnot	28	opinnot 60	25	30	25	25	25	25	142*	40	25
Aineopinnot	34		35	45	38	52	35	35		40	50
Kandidaatin tutkielma	8		10	10	10	10	8	10	10	6 - 10.	10
Sivuaineopinnot	80				25	25	35	65		50	82
Kieli- ja viestintäopinnot	10	7	7	8	12	14	5*	15		13	14
Maisterin tutkinto											
Syventävät opinnot	70	74/60	74	60	30	70	60	35	väh. 40	40	103
Pro gradu -tutkielma	40	25	35	30	30	40	30	40	35	30	30
Sivuaineopinnot	väh. 5	25/60			35	10	35	45		35	12
Hyväksilukeminen	15 - 35	120	45 - 53	70 - 100	70 - 100	70 - 100	70 - 100	75	Tapaus- kohtainen	15 - 38	30

*ei amk-tutkinnon suorittaneille

*sis. perus- ja aineopinnot

Yliopisto	OY	JY	KY	OY	KY	KY	OY	JY	KY	JY
Pääaine	Kliininen laboratoriotiede	Liikunta- lääketiede	Liikunta- lääketiede	Radiografia	Ravitsemus- tiede	Terveys- hallintotiede	Terveys- hallintotiede	Terveys- kasvatus	Terveys- taloustiede	Toiminta- terapia
Kandidaatin tutkinto		Täydentävät								Täydentävät
Perusopinnot	25	opinnot 60	25	25	31	73*	25	25	70*	opinnot 60
Aineopinnot	38	34	35	38	42		30	35		21
Kandidaatin tutkielma	10	6	6 - 10.	10	10	10	10	6	10	7
Sivuaineopinnot	25		75 - 85	25	57,5	25	33	väh. 25	44	
Kieli- ja viestintäopinnot	12	7	9 - 12.	12	8	12	12	7	12	7
Maisterin tutkinto										
Syventävät opinnot	30	69	60 - 80	30	86	64	38	64	78	61
Pro gradu -tutkielma	30	35	20 - 40	30	30	30	30	30	30	30
Sivuaineopinnot	35	20		35	3	25	27	35	35	25
Hyväksilukeminen	18 - 70	120	100 - 120	39 - 78	Tapaus- kohtainen	35 - 50	18 - 57	120	35 - 50	120

*sis. perus- ja aineopinnot

*sis. perus- ja aineopinnot